Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

12 päivänä joulukuuta 2012*

Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Teräs- ja kaasuteollisuuden käyttöön tarkoitetun kalsiumkarbidin ja magnesiumin markkinat ETA:lla Irlantia, Espanjaa, Portugalia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa lukuun ottamatta — Päätös, jolla EY 81 artiklan rikkominen todetaan — Hintojen vahvistaminen ja markkinoiden jakaminen — Sakot — Perusteluvelvollisuus — Oikeasuhteisuus — Yhdenvertainen kohtelu — Sakkojen määrän laskennasta annetut vuoden 2006 suuntaviivat — Maksukyky

Asiassa T-352/09,

Novácke chemické závody a.s., kotipaikka Nováky (Slovakia), edustajanaan aluksi asianajaja A. Černejová, sittemmin asianajajat M. Bol'oš ja L. Bányaiová,

kantajana,

jota tukee

Slovakian tasavalta, asiamiehenään B. Ricziová,

väliintulijana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään F. Castillo de la Torre, N. von Lingen ja A. Tokár,

vastaajana,

jossa unionin yleistä tuomioistuinta vaaditaan kumoamaan [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/39.396 – Teräs- ja kaasuteollisuuden käyttämät kalsiumkarbidi- ja magnesiumpohjaiset reagenssit) 22.7.2009 tehty komission päätös K(2009) 5791 lopullinen siltä osin kuin se koskee kantajaa sekä toissijaisesti kumoamaan kantajalle kyseisellä päätöksellä määrätty sakko tai alentamaan sen määrää,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja O. Czúcz sekä tuomarit I. Labucka ja D. Gratsias (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies N. Rosner,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.4.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

1 [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/39.396 – Teräs- ja kaasuteollisuuden käyttämät kalsiumkarbidi- ja magnesiumpohjaiset reagenssit) 22.7.2009 tekemällään päätöksellä K(2009) 5791 lopullinen (jäljempänä riidanalainen päätös) Euroopan yhteisöjen komissio totesi, että teräs- ja kaasuteollisuuden käyttöön tarkoitetun kalsiumkarbidin ja magnesiumin tärkeimmät toimittajat olivat rikkoneet EY 81 artiklan 1 kohtaa ja Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen 53 artiklaa osallistumalla 7.4.2004–16.1.2007 yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen. Tämä ilmeni markkinoiden jakamisena, kiintiöiden vahvistamisena, asiakkaiden jakamisena, hintojen vahvistamisena sekä hintoja, asiakkaita ja myyntimääriä koskeneiden arkaluonteisten kaupallisten tietojen vaihtamisena ETA:lla Irlantia, Espanjaa, Portugalia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa lukuun ottamatta.

2 Menettely aloitettiin sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetussa komission tiedonannossa (EYVL 2002, C 45, s. 3) tarkoitetun Akzo Nobel NV:n tekemän sakkoimmuniteettihakemuksen jälkeen.

3 Kantaja eli Novácke chemické závody a.s. tuottaa muun muassa kalsiumkarbidia. Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan e alakohdassa komissio totesi, että kantaja oli osallistunut rikkomiseen koko sen keston ajan, ja saman päätöksen 2 artiklan ensimmäisen kohdan e alakohdassa se määräsi kantajalle 19,6 miljoonan euron sakon yhteisvastuullisesti 1. garantovaná a.s:n, joka oli sen emoyhtiö rikkomisajankohtana, kanssa.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

4 Kantaja nosti nyt käsiteltävän kanteen Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 14.9.2009 jättämällään kannekirjelmällä.

5 Erillisellä asiakirjalla, joka jätettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon samana päivänä ja kirjattiin numerolla T-352/09 R, kantaja esitti niin ikään EY 242 ja EY 243 artiklassa sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 104 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa tarkoitetun välitoimihakemuksen. Välitoimihakemus hylättiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin asiassa T-352/09 R, Novácke chemické závody vastaan komissio, 29.10.2009 antamalla määräyksellä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

6 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 7.10.2009 jättämällään kirjeellä kantaja ilmoitti, että se oli julistettu konkurssiin. Kyseisen tuomioistuimen kirjaamoon 6.11.2009 jättämällään toisella kirjeellä se ilmoitti tälle konkurssipesän pesänhoitajan nimeämästä uudesta edustajasta. Se lisäsi, että oikeudenkäynnissä asianosaisena olevan tahon konkurssitapauksessa sovellettavien Slovakian oikeuden säännösten mukaisesti oikeudenkäyntimenettelyä nyt käsiteltävässä asiassa oli lykättävä. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että tämä kirje sisälsi lähinnä pyynnön menettelyn lykkäämisestä nyt käsiteltävässä asiassa, se pyysi komission huomautuksia tähän pyyntöön. Kyseisen tuomioistuimen kirjaamoon 7.12.2009 jättämissään huomautuksissa komissio vastusti suunniteltua menettelyn lykkäämistä.

7 Unionin yleisen tuomioistuimen viidennen jaoston puheenjohtajan 21.1.2010 antamalla määräyksellä menettelyä nyt käsiteltävässä asiassa lykättiin työjärjestyksen 77 artiklan d alakohdan mukaisesti 31.10.2010 saakka, jotta kantajan konkurssipesän pesänhoitaja voisi päättää, halusiko tämä jatkaa menettelyä nyt käsiteltävässä asiassa kantajan nimissä vai peruuttaa kanteen.

8 Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 16.3.2010 jättämällään kirjeellä komissio pyysi menettelyn jatkamista nyt käsiteltävässä asiassa. Koska kantaja ei ollut esittänyt kyseisestä pyynnöstä huomautuksia asetetussa määräajassa, unionin yleisen tuomioistuimen viidennen jaoston puheenjohtaja päätti 11.5.2010 antamallaan määräyksellä menettelyn jatkamisesta nyt käsiteltävässä asiassa.

9 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 25.11.2009 jättämällään kirjelmällä Slovakian tasavalta pyysi saada osallistua menettelyyn väliintulijana tukeakseen kantajan vaatimuksia. Unionin yleisen tuomioistuimen viidennen jaoston puheenjohtaja hyväksyi väliintulohakemuksen 24.6.2010 antamallaan määräyksellä, jota oikaistiin 26.7.2010 annetulla määräyksellä. Slovakian tasavalta jätti väliintulokirjelmänsä 14.9.2010.

10 Unionin yleisen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanon muuttamisen vuoksi asiaan alun perin osoitettu esittelevä tuomari siirrettiin kolmanteen jaostoon, jonka käsiteltäväksi nyt käsiteltävä asia näin ollen annettiin. Unionin yleisen tuomioistuimen kokoonpanon osittaisen uudistumisen vuoksi nyt käsiteltävä asia annettiin uudelle esittelevälle tuomarille, joka kuuluu samaan jaostoon.

11 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella unionin yleinen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn, ja työjärjestyksensä 64 artiklassa määrättynä prosessinjohtotoimena se kehotti ensiksi kantajaa ja komissiota esittämään tietyt asiakirjat, toiseksi kantajaa vastaamaan yhteen kysymykseen ja kolmanneksi kaikkia osapuolia vastaamaan toiseen kysymykseen. Osapuolet noudattivat kyseisiä pyyntöjä lukuun ottamatta yhden sellaisen asiakirjan esittämistä koskenutta pyyntöä, joka oli kohdistettu komissiolle.

12 Unionin yleinen tuomioistuin määräsi 27.3.2012 antamallaan määräyksellä työjärjestyksensä 65 artiklan mukaisena asian selvittämistoimena komissiota esittämään asiakirjan, jota tämä ei ollut esittänyt edellisessä kohdassa mainittujen prosessinjohtotoimien yhteydessä. Komissio noudatti tätä asian selvittämistoimea asetetussa määräajassa.

13 Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 25.4.2012 pidetyssä istunnossa.

14 Suullisessa käsittelyssä Slovakian tasavalta pyysi saada toimittaa uuden asiakirjan. Koska muut osapuolet eivät vastustaneet tätä, unionin yleinen tuomioistuin salli asiakirjan toimittamisen ja asetti muille osapuolille määräajan, jonka kuluessa niiden oli esitettävä kirjalliset huomautuksensa asiakirjasta. Suullinen käsittely päätettiin 15.5.2012 muiden osapuolten esitettyä huomautuksensa Slovakian tasavallan toimittamasta asiakirjasta.

15 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin se koskee kantajaa ja näin ollen kumoaa sille määrätyn sakon

— toissijaisesti alentaa huomattavasti sille määrätyn sakon määrää

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

16 Slovakian tasavalta tukee kantajan vaatimusta, joka koskee sille määrätyn sakon kumoamista tai sen huomattavaa alentamista.

17 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

18 Kanteensa tueksi kantaja vetoaa kolmeen kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koskee suhteellisuuden ja yhdenvertaisen kohtelun yleisten periaatteiden loukkaamista sakon suuruuden määrittämisessä, toinen olennaisten menettelymääräysten rikkomista, tosiseikkoja koskevaa virhettä sekä ilmeistä arviointivirhettä, koska komissio kieltäytyi ottamasta huomioon asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettujen komission suuntaviivojen (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä suuntaviivat) 35 kohdassa tarkoitettua kantajan maksukyvyttömyyttä, ja kolmas EY 3 artiklan 1 kohdan g alakohdan rikkomista.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee suhteellisuuden ja yhdenvertaisen kohtelun yleisten periaatteiden loukkaamista sakon suuruuden määrittämisessä

Suuntaviivat

19 Kuten riidanalaisen päätöksen 285 perustelukappaleesta ilmenee, kantajalle ja muille kyseessä olevaan kartelliin osallistuneille määrättyjen sakkojen suuruus vahvistettiin komission julkaisemien suuntaviivojen mukaisesti.

20 Kuten suuntaviivojen 9-11 kohdasta ilmenee, sakon suuruus vahvistetaan kaksivaiheisen menettelyn mukaisesti.

21 Ensiksi komissio määrittää perusmäärän kullekin yritykselle tai yritysten yhteenliittymälle. Komissio käyttää tässä yhteydessä sellaisten rikkomiseen suoraan tai epäsuorasti liittyvien tavaroiden tai palveluiden myynnin arvoa, jotka asianomainen yritys on myynyt asian kannalta merkityksellisellä maantieteellisellä alueella (13 kohta). Sakon perusmäärä lasketaan osuutena myynnin arvosta, joka määritetään rikkomisen vakavuuden perusteella ja kerrotaan niiden vuosien lukumäärällä, joina rikkominen tapahtui (19 kohta). Yli kuusi kuukautta mutta alle yhden vuoden kestävät jaksot lasketaan täytenä vuotena (24 kohta). Sakon perusmäärässä huomioon otettava osuus myynnin arvosta on yleensä enintään 30 prosenttia (21 kohta).

22 Suuntaviivojen 22 kohdassa todetaan, että ”päättäessään, olisiko tietyssä tapauksessa otettava huomioon asteikon ala- vai yläpäähän sijoittuva osuus myyntiarvosta, komissio ottaa huomioon tiettyjä tekijöitä, kuten rikkomisen luonne, kaikkien osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus, rikkomisen maantieteellinen ulottuvuus ja se, onko rikkominen toteutunut käytännössä”.

23 Suuntaviivojen 25 kohdassa todetaan muun muassa, että ”riippumatta rikkomiseen osallistuneen yrityksen osallistumisen kestosta, komissio sisällyttää lisäksi perusmäärään määrän, joka on 15–25 prosenttia - - myyntiarvosta, estääkseen yrityksiä osallistumasta hintojen vahvistamisesta, markkinaosuuksista ja tuotantorajoituksista tehtäviin horisontaalisiin sopimuksiin”.

24 Komissio voi toiseksi joko korottaa tai alentaa ensimmäisessä vaiheessa vahvistettua sakon perusmäärää. Näin ollen suuntaviivojen 28 kohdan mukaan kyseistä määrää voidaan korottaa, kun komissio havaitsee esimerkiksi kyseisessä kohdassa mainittuja raskauttavia seikkoja. Rikkomisen uusiminen eli se, että ”yritys jatkaa tai toistaa samanlaista tai samantyyppistä rikkomista sen jälkeen, kun komissio tai kansallinen kilpailuviranomainen on todennut kyseisen yrityksen rikkoneen [EY] 81

tai [EY] 82 artiklan määräyksiä”, kuuluu kyseisessä kohdassa mainittuihin raskauttaviin seikkoihin, ja sen perusteella sakon perusmäärää voidaan korottaa jopa 100 prosenttia (suuntaviivojen 28 kohdan ensimmäinen luetelmakohta). Se, että yritys on toiminut rikkomisen johtajana tai alkuunpanijana, on myös raskauttava seikka suuntaviivojen 28 kohdan kolmannen luetelmakohdan mukaan.

25 Lisäksi sakon määrän nimenomainen korottaminen pelotevaikutusta silmällä pitäen vahvistetaan muun muassa suuntaviivojen 30 kohdassa, jonka mukaan ”komissio kiinnittää erityistä huomiota sen varmistamiseen, että sakoilla on riittävä pelotevaikutus. Se voi tämän vuoksi korottaa sellaisille yrityksille määrättävää sakkoa, joilla on huomattavan suuri liikevaihto, siitä riippumatta, kuinka suuri osa siitä kertyy rikkomiseen liittyvien tavaroiden ja palveluiden myynnistä”.

26 Lisäksi suuntaviivojen 29 kohdassa todetaan, että sakon perusmäärää voidaan alentaa silloin, kun komissio havaitsee samassa kohdassa mainitun kaltaisia tiettyjä lieventäviä seikkoja. Kyseisen kohdan toisen luetelmakohdan mukaan komissio toteaa lieventävien seikkojen olemassaolon silloin, kun yritys esittää todisteet siitä, että rikkominen on ollut tuottamuksellista. Lisäksi saman kohdan neljännen luetelmakohdan mukaan komissio toteaa lieventävien seikkojen olemassaolon silloin, kun ”kyseinen yritys tekee komission kanssa tosiasiallista yhteistyötä, joka ylittää sakoista vapauttamista ja sakkojen lieventämistä koskevan tiedonannon soveltamisalan ja menee yrityksen lakisääteisiä yhteistyövelvoitteita pitemmälle”.

27 Kuten riidanalaisen päätöksen 339 perustelukappaleesta ilmenee, yritysten yhteistyötä komission kanssa säädeltiin 14.2.2002 lähtien sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetulla komission tiedonannolla (EYVL 2002, C 45, s. 3; jäljempänä vuoden 2002 leniency-tiedonanto), joka korvattiin 8.12.2006 lähtien komission uudella tiedonannolla (EUVL 2006, C 298, s. 17; jäljempänä vuoden 2006 leniency-tiedonanto). Koska Akzo Nobel otti yhteyttä komission leniency-hakemuksen muodossa jo 20.11.2006 eli ennen vuoden 2006 leniency-tiedonannon voimaantuloa, nyt käsiteltävässä asiassa on sovellettava vuoden 2002 leniency-tiedonantoa sekä poikkeuksellisesti vuoden 2006 leniency-tiedonannon 37 kohdan perusteella tämän jälkimmäisen tiedonannon 31–35 kohtaa.

28 Suuntaviivojen 35 kohdassa mainitaan lopuksi yrityksen maksukyvyttömyyden huomioon ottaminen erityisissä sosiaalisissa ja taloudellisissa olosuhteissa sakon määrän mahdolliseksi alentamiseksi.

Riidanalainen päätös

29 Kunkin kartelliin osallistuneen tahon myynnin arvo sen rikkomiseen osallistumisen viimeisen kokonaisen vuoden aikana, jota komissio käytti sakon suuruuden määrittämiseksi, mainitaan riidanalaisen päätöksen 288 perustelukappaleessa olevassa taulukossa. Sitä ilmenee, että kantajan vuonna 2006 myymän kalsiumkarbidijauheen myynnin arvo oli 5-10 miljoonaa euroa. Kantajan kalsiumkarbidigranulaatin myynnin arvo oli 20–25 miljoonaa euroa.

30 Riidanalaisen päätöksen 294 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio katsoi, että kyseessä oleva rikkominen kuului jo luonteeltaan vakavimpiin kilpailunrajoituksiin.

31 Komissio katsoi lisäksi riidanalaisen päätöksen 299 perustelukappaleessa, että asianomainen kartelli koski asiakkaita ETA:lla Irlantia, Espanjaa, Portugalia ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa lukuun ottamatta.

32 Riidanalaisen päätöksen 301 perustelukappaleessa komissio vahvisti kartellin kaikkien jäsenten osalta huomioon otettavan myynnin arvon osuudeksi 17 prosenttia ”asian erityisissä olosuhteissa” ja ”294 ja 299 perustelukappaleessa tarkasteltujen kriteerien” valossa.

33 Riidanalaisen päätöksen 302 ja 303 perustelukappaleessa esitetyt rikkomisen kestoa koskevat näkemykset huomioiden komissio vahvisti kyseisen päätöksen 304 perustelukappaleeseen sisältyvässä taulukossa korotuskertoimen, joka määritettiin kunkin päätöksen kohteena olevan yrityksen osalta hyväksyttyjen rikkomiseen osallistumisvuosien mukaan. Kantajan tapauksessa komissio vahvisti korotuskertoimen 2,5 kalsiumkarbidia varten ja korotuskertoimen 3 kalsiumkarbidigranulaattia varten.

34 Riidanalaisen päätöksen 306 perustelukappaleessa komissio vahvisti lisäksi sen prosenttiosuuden myynnin arvosta, joka vastaa lisäsummaa, joka on sisällytettävä sakkoon suuntaviivojen 25 kohdan mukaisesti ja joka tässä tapauksessa oli 17 prosenttia, ”nyt käsiteltävän asian erityisolosuhteissa ja niiden edellä tarkasteltujen kriteerien valossa, jotka koskevat rikkomisen luonnetta ja maantieteellistä ulottuvuutta”.

35 Riidanalaisen päätöksen 308 perustelukappaleessa on taulukko, jossa mainitaan kutakin osallistujaa varten laskettu sakon perusmäärä. Kantajan tapauksessa tämä määrä oli 19,6 miljoonaa euroa.

36 Riidanalaisen päätöksen 309–312 perustelukappaleessa komissio tarkasteli, oliko sakon perusmäärää syytä mukauttaa raskauttavien seikkojen vuoksi. Se hyväksyi tällaisten seikkojen olemassaolon kartellin kahden osallistujan eli Akzo Nobelin ja Degussa AG:n, josta oli riidanalaisen päätöksen tekemisvaiheessa tullut Evonik Degussa GmbH, osalta niiden rikkomisen uusimisen vuoksi. Kantajan osalta raskauttaviin seikkoihin ei vedottu eikä sellaisia hyväksytty.

37 Riidanalaisen päätöksen 313–333 perustelukappaleessa komissio tarkasteli sitä, oliko yhden tai useamman kartelliin osallistuneen osalta todettava, että lieventäviä seikkoja oli olemassa. Se tarkasteli erityisesti vuorollaan argumentteja, jotka koskivat suppeaa kartelliin osallistumista ja joita kaikki osallistujat esittivät (313–316 perustelukappale), tiettyjen osallistujien esittämiä argumentteja, jotka koskivat tiettyjen sopimusten, joita kartelli koski, täytäntöön panematta jättämistä sekä sitä, että ne eivät hyötyneet kartelliin osallistumisesta (317–320 perustelukappale), tiettyjen osallistujien – myös kantajan – argumentteja, jotka koskivat niiden todellista yhteistyötä komission kanssa vuoden 2006 leniency-tiedonannon soveltamisalan ulkopuolella (riidanalaisen päätöksen 321–327 perustelukappale), sekä useiden osallistujien argumentteja, jotka koskivat kalsiumkarbidin ja magnesiumin toimittajien vaikeaa taloudellista tilannetta ennen kartellia ja sen aikana (328–331 perustelukappale). Komissio totesi kaikissa tapauksissa, ettei ollut syytä katsoa, että lieventäviä seikkoja oli olemassa (riidanalaisen päätöksen 314, 320, 327 ja 331 perustelukappale).

38 Riidanalaisen päätöksen 335–360 perustelukappaleessa komissio tarkasteli sitä, oliko yhteen tai useampaan kartellin jäseneen syytä soveltaa vuoden 2002 leniency-tiedonantoa. Riidanalaisen päätöksen 358 perustelukappaleesta ilmenee, että kantaja oli tehnyt tätä koskevan hakemuksen 6.2.2008 (jäljempänä leniency-hakemus). Komissio katsoi samassa perustelukappaleessa, että hakemus oli tehty yli vuosi tarkastusten jälkeen kantajan saatua asetuksen N:o 1/2003 18 artiklassa tarkoitettuja tiedonsaantipyyntöjä. Hakemuksella ei komission mukaan ollut huomattavaa lisäarvoa, koska kantaja ilmoitti yksinomaan kalsiumkarbidijauhetta koskevia tosiseikkoja, ja komissiolla oli kyseisenä ajankohtana jo riittävä tätä koskeva selvitys. Komissio katsoi näin ollen, että kantajan toimittamien tietojen luonteella tai yksityiskohtaisuudella ei voitu parantaa sen edellytyksiä näyttää tosiseikat toteen. Se katsoi tämän vuoksi, että kantajan sakon määrää ei voitu alentaa.

39 Komissio sen sijaan myönsi sakkoimmuniteetin Akzo Nobelille (riidanalaisen päätöksen 335 ja 336 perustelukappale), 35 prosentin alennuksen sakon määrästä Donau Chemie AG:lle (riidanalaisen päätöksen 346 perustelukappale) sekä 20 prosentin alennuksen sakon määrästä Evonik Degussalle (riidanalaisen päätöksen 356 perustelukappale). Se hylkäsi Almamet GmbH:n esittämän sakkoimmuniteettia tai sakon määrän alentamista koskevan hakemuksen (349 perustelukappale) ja katsoi lisäksi, että SKW Stahl-Metallurgie GmbH, SKW Stahl-Metallurgie AG ja Arques Industries AG eivät voineet hyötyä Evonik Degussalle myönnetyn sakon määrän alentamisesta, koska tämä oli tehnyt leniency-hakemuksensa yksinomaan omissa nimissään (riidanalaisen päätöksen 357 perustelukappale).

40 Määrättyjen sakkojen suuruus esitetään riidanalaisen päätöksen 361 perustelukappaleessa. Kantajan osalta mainittu määrä on 19,6 miljoonaa euroa.

41 Komissio tarkasteli lopuksi riidanalaisen päätöksen 362–378 perustelukappaleessa kartellin usean osallistujan pyyntöjä suuntaviivojen 35 kohdan soveltamisesta niihin. Komissio hylkäsi kantajan tätä koskeneen pyynnön (riidanalaisen päätöksen 377 perustelukappale) sekä muiden kartelliin osallistuneiden pyynnöt, mutta se myönsi 20 prosentin alennuksen sakon määrästä Almametille (riidanalaisen päätöksen 372 perustelukappale).

Kantajan esittämät väitteet

42 Kantaja väittää, että komission sille määräämän sakon suuruutta määritettäessä on loukattu suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Se esittää tässä yhteydessä viisi väitettä, joista ensimmäinen koskee sakon pelotevaikutusta, toinen raskauttavia seikkoja, kolmas lieventäviä seikkoja, neljäs Almametille myönnettyä sakon määrän alennusta ja viides sakkoa sikäli kuin se on laskettu suhteessa riidanalaisen päätöksen adressaattien kokonaisliikevaihtoihin. Näitä väitteitä tarkastellaan peräjälkeen, kun on ensin esitetty tiettyjä alustavia huomautuksia. Suullisessa käsittelyssä kantaja esitti väitteen, joka koski huomioon otettavaa myynnin arvoa sakon perusmäärän laskennassa. Sen mukaan tämä väite esitettiin jo kannekirjelmässä. Komissio väitti puolestaan, että kyseessä oli uusi väite, joka ei perustunut käsittelyn kuluessa esille tulleisiin seikkoihin, minkä vuoksi se oli jätettävä tutkimatta. Tätä väitettä tarkastellaan viimeiseksi.

– Alustavia huomautuksia

43 On syytä muistuttaa, että komissiolla on harkintavaltaa sakkojen määrän vahvistamisessa, jotta se voi ohjata yritysten toimintaa niin, että ne noudattavat kilpailusääntöjä (ks. yhdistetyt asiat T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 ja T-252/01, Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok., s. II-1181, 216 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Aina, kun komissio päättää määrätä sakkoja kilpailuoikeuden perusteella, sen on kuitenkin noudatettava yleisiä oikeusperiaatteita, joihin kuuluvat yhdenvertaisen kohtelun periaate ja suhteellisuusperiaate, sellaisina kuin unionin tuomioistuimet ovat niitä tulkinneet (asia T-138/07 Schindler Holding ym. v. komissio, tuomio 13.7.2011, Kok., s. II-4819, 105 kohta), kuten kantaja toteaa.

45 Asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 3 kohdan mukaan komission on sakon suuruutta määrittäessään otettava huomioon sekä rikkomisen vakavuus että sen kesto. Oikeuskäytännöstä ilmenee, että komission on tässä yhteydessä muun muassa huolehdittava siitä, että sen toiminnalla on varoittava vaikutus (yhdistetyt asiat 100/80-103/80, Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok., s. 1825, 106 kohta ja asia T-279/02, Degussa v. komissio, tuomio 5.4.2006, Kok., s. II-897, 272 kohta).

46 Kun tarpeen taata sakon riittävän varoittava vaikutus taustalla ei ole sakkojen yleisen tason korottaminen kilpailupolitiikan täytäntöön panemiseksi, se edellyttää, että sakon määrää muokataan sen huomioon ottamiseksi, minkälaista vaikutusta yritys, jolle sakko määrätään, on tavoitellut, jotta sakko ei olisi merkityksetön tai päinvastoin kohtuuton erityisesti kyseisen yrityksen taloudelliseen kapasiteettiin nähden, niiden vaatimusten mukaisesti, jotka johtuvat yhtäältä tarpeesta taata sakon tehokkuus ja toisaalta suhteellisuusperiaatteen noudattamisesta (em. asia Degussa v. komissio, tuomion 283 kohta ja asia T-410/03, Hoechst v. komissio, tuomio 18.6.2008, Kok., s. II-881, 379 kohta).

47 Suuntaviivoista on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että kun komissio antaa tällaisia käytännesääntöjä ja ne julkaisemalla ilmoittaa, että niitä sovelletaan kyseisestä hetkestä lähtien niissä tarkoitettuihin tilanteisiin, se rajoittaa oman harkintavaltansa käyttämistä eikä voi poiketa

näistä säännöistä ilman, että sen mahdollisesti katsottaisiin loukanneen yleisiä oikeusperiaatteita, kuten yhdenvertaisen kohtelun periaatetta tai luottamuksensuojan periaatetta. (yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005, Kok., s. I-5425, 211 kohta; asia T-69/04, Schunk ja Schunk Kohlenstoff-Technik v. komissio, tuomio 8.10.2008, Kok., s. II-2567, 44 kohta ja asia T-446/05, Amann & Söhne ja Cousin Filterie v. komissio, tuomio 28.4.2010, Kok., s. II-1255, 146 kohta).

48 Kuten kantaja itsekin myöntää, tästä seuraa, että määritettäessä sakkoa, joka yritykselle määrätään asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan mukaisesti, suuntaviivojen huomioon ottaminen ei itsessään merkitse suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista, vaan niiden huomioon ottamista saatetaan päinvastoin edellyttää erityisesti yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattamiseksi. Yksinomaan suuntaviivoissa sakkojen suuruuden määrittämiseksi vahvistetun menetelmän noudattaminen ei kuitenkaan vapauta komissiota velvollisuudesta varmistaa, että tietyssä tapauksessa määrätty sakko on suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukainen. Lisäksi suuntaviivojen 37 kohdassa komissio on itse varannut itselleen oikeuden poiketa menetelmästä tai suuntaviivoissa vahvistetuista raja-arvoista, kun tämä on perusteltua tietyn asian erityispiirteiden vuoksi sakon pelotevaikutuksen aikaansaamiseksi.

49 On lisäksi todettava, että kun on kyse sellaisista päätöksistä nostetuista kanteista, joissa komissio on määrännyt yrityksille sakkoja kilpailusääntöjen rikkomisesta, unionin yleinen tuomioistuin on kahdella tapaa toimivaltainen (asia C-297/98 P, SCA Holding v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok., s. I-10101, 53 kohta).

50 Yhtäältä unionin yleisen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia kyseisten päätösten laillisuus, ja tällöin sen on muun muassa tutkittava, onko perusteluvelvollisuutta noudatettu (em. asia SCA Holding v. komissio, tuomion 54 kohta), ja sen on lisäksi niiden seikkojen perusteella, jotka kantaja on esittänyt kanneperusteiden tueksi, harjoitettava oikeudellisia seikkoja ja tosiseikkoja koskevaa perinpohjaista laillisuusvalvontaa (asia C-389/10 P, KME Germany ym. v. komissio, tuomio 8.12.2011, Kok., s. I-13125, 129 kohta).

51 Toisaalta tätä laillisuusvalvontaa täydentää täysi harkintavalta, joka on annettu unionin tuomioistuimille asetuksen N:o 1/2003 31 artiklalla SEUT 261 artiklan mukaisesti (em. asia KME Germany ym. v. komissio, tuomion 130 kohta). Niillä oleva täysi harkintavalta, joka merkitsee enemmän kuin pelkkää laillisuusvalvontaa, jota harjoitettaessa voidaan vain hylätä kumoamiskanne tai kumota kanteen kohteena oleva toimi kokonaan tai osittain, merkitsee sitä, että tuomioistuin voi muuttaa riidanalaista toimea, jopa silloin, kun sitä ei kumota, ja ottaa huomioon kaikki tosiseikat (yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002, Kok., s. I-8375, 692 kohta ja asia C-534/07 P, Prym ja Prym Consumer v. komissio, tuomio 3.9.2009, Kok., s. I-7415, 86 kohta). Se voi näin ollen korvata komission arvioinnin omallaan ja siten poistaa määrätyn sakon tai uhkasakon taikka alentaa tai korottaa sen määrää (em. asia KME Germany ym. v. komissio, tuomion 130 kohta).

52 Kantajan tämän kanneperusteen yhteydessä esittämiä väitteitä on tutkittava edellä esitettyjen näkemysten valossa.

– Sakon pelotevaikutusta koskeva ensimmäinen väite

53 Kantaja väittää, että komissio ei ottanut riidanalaisessa päätöksessä riittävästi huomioon sitä, että kartelliin osallistuneelle yritykselle määrätyllä sakolla on oltava erityinen pelotevaikutus asianomaiselle yritykselle. Kantaja korostaa, että yksilöllinen lähestymistapa on tässä yhteydessä tarpeen, koska tietynsuuruisella sakolla voi olla pelotevaikutus yhteen yritykseen muttei toiseen. Tästä seuraa kantajan

mukaan, että suuntaviivojen 25 kohdassa mainittua määrää ei pidä vahvistaa samalle tasolle kartellin kaikille osallistujille. Kantajan mukaan erilaisten pelotekorotuskerrointen käytön tarpeellisuus on vahvistettu edellä 45 kohdassa mainitussa asiassa Degussa vastaan komissio annetussa tuomiossa.

54 Kantaja toteaa lisäksi, että komissio ei nyt käsiteltävässä asiassa käyttänyt suuntaviivojen 30 kohdassa vahvistettua oikeuttaan korottaa sakon määrää riittävän pelotevaikutuksen varmistamiseksi. Kantajan mukaan tällaista korotusta olisi voitu soveltaa kartellin niihin osallistujiin, joiden kokonaisliikevaihto oli suurin, eli Akzo Nobeliin, Ecka Granulate GmbH & Co KG:hen (jäljempänä Ecka) ja Evonik Degussaan. Lisäksi rikkomisen uusijoille eli Akzo Nobelille ja Evonik Degusalle olisi kantajan mukaan pitänyt määrätä suuremmat sakot kuin kantajalle, jolla oli omasta mielestään vain vähäinen rooli rikkomisessa. Pelkkä rikkomisen uusimisen huomioon ottaminen suuntaviivojen 28 kohdassa tarkoitettuna raskauttavana seikkana ei sen mukaan riitä.

55 Edellisessä kohdassa tiivistetysti esitetyn argumentin tehokkuudesta on ensiksi todettava, että unionin tuomioistuimille annettu täysi harkintavalta toki sisältää nimenomaisesti vallan tarvittaessa korottaa määrätyn sakon määrää. Näin ollen tilanteessa, jossa syrjivä kohtelu useiden rikkomiseen osallistuneiden välillä johtuu siitä, että joidenkin kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevän toiminnan vakavuutta on aliarvioitu muiden toiminnan vakavuuteen nähden, asianmukaisin ratkaisu oikeudenmukaisen tasapainon palauttamiseksi on edellisille määrätyn sakon määrän korottaminen (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Engineering ym. v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2501, 576 kohta).

56 Tällainen korotus voidaan kuitenkin toteuttaa vain tilanteessa, jossa rikkomiseen osallistuneet tahot, joiden sakkoa on korotettava, ovat riitauttaneet tämän sakon unionin yleisessä tuomioistuimessa ja niille on annettu tilaisuus esittää tällaista korottamista koskevat huomautuksensa (ks. vastaavasti em. asia JFE Engineering ym. v. komissio, tuomion 577 ja 578 kohta). Jos nämä edellytykset eivät täyty, asianmukaisin keino korjata todettu syrjivä kohtelu on muille rikkomiseen osallistuneille määrätyn sakon määrän alentaminen (ks. vastaavasti em. asia JFE Engineering ym. v. komissio, tuomion 579 kohta). Edellä 54 kohdassa tiivistetysti esitettyä argumenttia ei näin ollen voida heti hylätä tehottomana.

57 Seuraavaksi on todettava, että komissio on tietoinen tarpeesta varmistaa paitsi sen toiminnan peloteluonne yleisesti kilpailuoikeuden rikkomistapauksissa myös erityisesti sen sakon pelotevaikutus yksittäistapauksessa, jonka se määrää tällaiseen rikkomiseen syyllistyneelle yritykselle. Tämä vahvistetaan suuntaviivojen 4 kohdassa, jossa todetaan muun muassa, että ”sakkojen on saatava aikaan riittävä pelote - - yrityksille, joiden maksettaviksi sakot määrätään (pelotevaikutus yksittäistapauksessa)”.

58 On kuitenkin muistutettava, että suuntaviivojen 25 kohdassa mainittu määrä kuuluu sakon perusmäärään, jonka on kuvastettava rikkomisen vakavuutta eikä kunkin asianomaisen yrityksen rikkomiseen osallistumisen suhteellista vakavuutta, kuten suuntaviivojen 19 kohdasta ilmenee (ks. edellä 21 kohta). Oikeuskäytännön mukaan tätä jälkimmäistä kysymystä on tarkasteltava raskauttavia tai lieventäviä seikkoja mahdollisesti sovellettaessa (ks. vastaavasti asia T-73/04, Carbone-Lorraine v. komissio, tuomio 8.10.2008, Kok., s. II-2661, 100 kohta). Näin ollen – ja kuten komissio perustellusti totesi – se voi vapaasti vahvistaa suuntaviivojen 25 kohdassa, ja samaten 21 kohdassa, tarkoitetun prosenttiosuuden myynnin arvosta samalle tasolle kartellin kaikille osallistujille. Saman prosenttiosuuden vahvistaminen kartellin kaikille osallistujille ei merkitse saman summan vahvistamista kartellin kaikille osallistujille suuntaviivojen 25 kohdan perusteella, toisin kuin kantaja vaikuttaa esittävän. Koska tämä summa on prosenttiosuus kartellin kunkin osallistujan rikkomiseen liittyvän myynnin arvosta, se on erisuuruinen niille kaikille niiden myynnin arvon välisten erojen mukaan.

59 Edellä 45 kohdassa mainitussa asiassa Degussa vastaan komissio annettu tuomio, johon kantaja vetoaa, ei voi johtaa eri päätelmään. Kyseisen tuomion 335 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin toki katsoi, että komissio ei voinut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta loukkaamatta korottaa rikkomisen vakavuuden mukaan määritettyä sakon suuruutta soveltamalla samaa määrää kartellin kahteen jäseneen, joiden liikevaihto oli ollut huomattavan erilainen.

60 Kuten kyseisen tuomion 20, 21, 326 ja 327 kohdasta kuitenkin ilmenee, kartellin, josta tuossa asiassa oli kyse, eri osallistujille määrätyn sakon suuruus oli määritetty sellaisen menetelmän mukaisesti, joka poikkesi suuntaviivoissa vahvistetusta menetelmästä, jota komissio sovelsi nyt käsiteltävässä asiassa. Edellä 45 kohdassa mainitussa asiassa Degussa vastaan komissio tämä oli jakanut kartellin osallistujat eri luokkiin niiden liikevaihdon mukaan ja vahvistanut kunkin luokan kullekin jäsenelle saman sakon perusmäärän. Kantaja oli kyseisessä asiassa laitettu samaan luokkaan kuin toinen yritys, jonka liikevaihto oli ollut suurempi, minkä vuoksi kummallekin yritykselle oli määritetty sama perusmäärä. Riittävän pelotevaikutuksen varmistamiseksi komissio oli sitten korottanut tätä määrää samalla prosenttimäärällä eli 100 prosentilla kummankin yrityksen tapauksessa. Unionin yleinen tuomioistuin kritisoi tätä jälkimmäistä seikkaa (em. asia Degussa v. komissio, tuomion 328–335 kohta).

61 Kuten on jo todettu, yhtäältä nyt käsiteltävässä asiassa sakon perusmäärä on erilainen kartellin eri osallistujille niiden liikevaihdoissa olevan eron mukaan. Toisaalta komissio ei korottanut nimenomaisesti perusmäärää sakon riittävän pelotevaikutuksen varmistamiseksi, kuten se perustellusti toteaa. Tästä seuraa, että nyt käsiteltävän asian tilannetta ei voida mitenkään verrata edellä 45 kohdassa mainitun asian Degussa vastaan komissio tilanteeseen.

62 Kantaja kritisoi myös sitä, että komissio ei korottanut suuntaviivojen 30 kohdan perusteella kartellin niille jäsenille määrätyn sakon määrää, joiden kokonaisliikevaihto oli suurin. Tästä on todettava, että suuntaviivojen kyseisestä kohdasta todellakin ilmenee, että yritykselle, jonka liikevaihto muista kuin niistä tavaroista ja palveluista, joihin rikkominen liittyy, on erityisen merkittävä, määrätyn sakon korottaminen voi osoittautua tarpeelliseksi sen varmistamiseksi, että kyseisen sakon pelotevaikutus on riittävä, mutta siitä ei sitä vastoin seuraa, että sakolla, joka ei edusta huomattavaa prosenttiosuutta asianomaisen yrityksen kokonaisliikevaihdosta, ei olisi riittävää pelotevaikutusta tähän yritykseen.

63 Suuntaviivoissa määriteltyä menetelmää noudattaen vahvistettu sakko edustaa lähtökohtaisesti huomattavaa prosenttiosuutta yrityksen, jolle on määrätty seuraamus, myynnin arvosta alalla, jota rikkominen koskee. Sakon vuoksi asianomaisen yrityksen voitto kyseisellä alalla siis pienenee huomattavasti tai se jopa kirjaa tappioita. Vaikka kyseisen yrityksen liikevaihto alalla olisi vain pieni osuus sen kokonaisliikevaihdosta, ei voida lähtökohtaisesti sulkea pois sitä, että kyseisellä alalla saadun voiton pienenemisellä tai jopa sen muuttumisella tappioksi on pelotevaikutus, koska lähtökohtaisesti kaupallinen yritys toimii tietyllä alalla voittoa saadakseen.

64 Tämän vuoksi suuntaviivojen 30 kohdassa annetaan komissiolle oikeus muttei velvollisuutta korottaa sellaiselle yritykselle määrättyä sakkoa, jonka liikevaihto muista kuin niistä tavaroista ja palveluista, joihin rikkominen liittyy, on erityisen merkittävä. Paitsi epämääräistä viittausta, joka vain kuvastaa jäljempänä tarkastellussa viidennessä väitteessä esitettyjä perusteluja, kartellin tiettyjen jäsenten väitetysti huomattavaan kokonaisliikevaihtoon kantaja ei esitä mitään konkreettisia seikkoja, joilla voitaisiin osoittaa, että komission olisi pitänyt käyttää tätä oikeutta nyt käsiteltävässä asiassa. Komissiota ei näin ollen voida tällä perusteella moittia yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamisesta.

65 Rikkomisen uusimisen huomioimisesta on lopuksi todettava, että – kuten kantaja itse myöntää – se otetaan huomioon sakon perusmäärää raskauttavien seikkojen perusteella tarkistettaessa suuntaviivojen 28 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti ja se voi johtaa tämän määrän huomattavaan korottamiseen ja jopa sen kaksinkertaistamiseen. Perusmäärän määrittäminen, johon suuntaviivojen 25 kohdassa mainitun prosenttimäärän vahvistaminen kuuluu, tehdään puolestaan niin, että rikkomisen vakavuus otetaan huomioon, kuten on jo todettu (ks. edellä 58 kohta). Raskauttavan

seikan, joka otetaan huomioon myöhemmässä vaiheessa, huomioimatta jättäminen tässä vaiheessa ei ole minkäänlainen oikeudellinen virhe (ks. vastaavasti asia C-468/07 P, Coats Holdings ja Coats v. komissio, määräys 11.9.2008, 28 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

66 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että ensimmäinen väite on perusteeton ja se on hylättävä.

– Raskauttavia seikkoja koskeva toinen väite

67 Kantaja moittii komissiota siitä, ettei tämä tarkastellut riidanalaisessa päätöksessä sitä, mikä kartellin jäsenistä oli rikkomisen johtaja, ja täsmentää, että se itse oli passiivinen jäsen. Kantaja myöntää, ettei kaikissa kartellitapauksissa ole mahdollista yksilöidä yhtä tai useaa johtajaa. Tässä kyseessä olevan kaltaisessa monitahoisessa kartellissa olisi kuitenkin vaikea kuvitella, että kartelli olisi voinut toimia ilman, että yksi yritys tai useat yritykset panevat alulle sitä koskevan ajatuksen ja tekevät tarvittavat valmistelut. Kantaja katsoo, että komissio ei nähnyt riittävästi vaivaa yksilöidäkseen nämä yritykset. Esimerkkeinä siitä, mitä komission olisi pitänyt tutkia, se mainitsee tästä sen, kuka järjesti ensimmäiset kokoukset ja kutsui siihen kartellin passiiviset jäsenet, tai sen, minkä yrityksen tiloissa nämä kokoukset pidettiin. Tästä seuraa kantajan mukaan, että komissio loukkasi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta, koska kartellin passiivisia jäseniä kohdeltiin samalla tavalla kuin sen johtajia ja alkuunpanijoita.

68 Komissio vetoaa puolestaan tämän väitteen tehottomuuteen. Se katsoo, että vaikka todettaisiin, että yksi tai useampi yritys oli rikkomisen johtaja, tällainen toteamus ei vaikuttaisi kantajalle määrättyyn sakkoon eikä voisi merkitä muuta kuin enintään näille muille yrityksille määrättyjen sakkojen korottamista.

69 Edellä 55 ja 56 kohdassa esitetyistä syistä tätä väitettä ei voida oikopäätä hylätä tehottomana. Tarvitsematta tutkia, täyttyvätkö edellä 56 kohdassa vahvistetut sakon määrän korotusedellytykset nyt käsiteltävässä tapauksessa, tämä väite on toisaalta joka tapauksessa hylättävä perusteettomana.

70 Tästä on täsmennettävä aluksi, että kantajan väite, jonka mukaan se käyttäytyi passiivisesti kartellissa, on tämän väitteen yhteydessä merkityksetön, ja se on tutkittava tarkasteltaessa kolmatta väitettä, joka koskee lieventäviä seikkoja, erityisesti siksi, että kyseisen väitteen tueksi esittämillään perusteluilla kantaja toistaa sen ja laajentaa sitä.

71 Seuraavaksi on todettava, että kantajan perusteluissaan mainitsemia kysymyksiä tarkasteltiin olennaisilta osin riidanalaisessa päätöksessä. Kuten kyseisen päätöksen 177 perustelukappaleesta ilmenee, kyseessä oleva rikkominen koski kolmea tuotetta eli kalsiumkarbidijauhetta, magnesiumgranulaattia ja kalsiumkarbidigranulaattia sekä kaksia markkinoita eli kahden ensimmäisen tuotteen, jotka voidaan korvata toisillaan ja jotka on tarkoitettu terästeollisuuden käyttöön, markkinoita ja kolmannen tuotteen, joka on tarkoitettu kaasuteollisuuden käyttöön, markkinoita. Komissio viittaa kutakin kyseistä tuotetta koskeviin erillisiin sopimuksiin (ks. riidanalaisen päätöksen 54–91, 113–135 ja 92–112 perustelukappale), mutta katsoo päätöksensä 177 perustelukappaleessa, että kyseiset kolme sopimusta ovat osa yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkettua kilpailusääntöjen rikkomista.

72 Komissio totesi erityisesti kalsiumkarbidijauheesta riidanalaisen päätöksen 56 perustelukappaleessa, että ”kaksi ensimmäistä kokousta järjestettiin Almametin tiloissa”. Tämän toteamuksensa tueksi se viittasi alaviitteellä 106 erityisesti leniency-hakemukseen. Ensimmäisen kokouksen kulkua kuvaillaan yksityiskohtaisemmin riidanalaisen päätöksen 64–66 perustelukappaleessa. Tästä kuvauksesta voidaan päätellä, että Almamet oli kutsunut muut osallistujat kokoukseen, koska sen lisäksi, että kokous pidettiin sen tiloissa, sen edustaja avasi keskustelun (ks. riidanalaisen päätöksen 65 perustelukappale).

73 Toinen samaa tuotetta koskenut kokous pidettiin riidanalaisen päätöksen (ks. 67 perustelukappale) mukaan niin ikään Almametin tiloissa. Kuten riidanalaisen päätöksen 69 perustelukappaleesta ilmenee, tämän toisen kokouksen aikana osallistujat, myös kantaja, päättivät kuitenkin järjestää säännöllisesti vastaavia kokouksia ja olla kukin vastuussa niiden järjestämisestä. Riidanalaisen päätöksen 70–89 perustelukappaleessa mainitaan tämän jälkeen yhdeksän muuta kokousta, jotka kartellin eri jäsenet järjestivät ja joista kaksi - 7.4.2005 ja 25.4.2006 - pidettiin Slovakiassa ja kantaja järjesti (ks. riidanalaisen päätöksen 74 ja 83 perustelukappale).

74 Komissio totesi kalsiumkarbidigranulaatista riidanalaisen päätöksen 98 perustelukappaleessa, että ensimmäinen kokous pidettiin 7.4.2004 hotellissa Sloveniassa ja että sen järjesti TDR-Metalurgija d.d. Kantaja ja Donau Chemie olivat ainoat kaksi muuta kyseiseen kokoukseen osallistunutta yritystä. Riidanalaisen päätöksen 99 perustelukappaleessa komissio mainitsee kaksi muuta kokousta, jotka pidettiin Bratislavassa (Slovakia) tämän tuotteen samojen kolmen tuottajan kesken. Se lisää kuitenkin, että kalsiumkarbidigranulaattia koskevia kysymyksiä käsiteltiin myös joko kalsiumkarbidijauhetta koskevissa kokouksissa tai erityiskokouksissa, joilla jatkettiin edellisiä kokouksia (ks. riidanalaisen päätöksen 101 ja 108 perustelukappale).

75 Lopuksi on todettava, että magnesiumia koskeva sopimus koski vain Almametia, Donau Chemietä ja Eckaa. Riidanalaisen päätöksen muut adressaatit, myös kantaja, eivät tuottaneet magnesiumia. Riidanalaisen päätöksen 125 perustelukappaleesta ilmenee, että ensimmäinen kokous magnesiumia tuottaneiden yritysten välillä pidettiin vuoden 2004 loppupuolella tai vuoden 2005 alkupuolella, mutta täsmällistä päivää ei ole voitu vahvistaa. Riidanalaisessa päätöksessä mainitaan viisi muuta tätä tuotetta koskenutta kokousta. Eckan 2.5.2006 järjestämää kokousta, jonka kustannuksista se myös vastasi (ks. riidanalaisen päätöksen 129 perustelukappale), lukuun ottamatta sitä, mikä yritys kokoukset järjesti, ei ole täsmennetty. Riidanalaisen päätöksen 115 perustelukappaleessa todetaan kuitenkin, että näihin kokouksiin osallistuneet kolme yritystä olivat kaikki vastuussa niiden järjestämisestä sekä niihin liittyneistä kustannuksista.

76 Nämä näkemykset ovat kaikki ristiriidassa kantajan esittämän sen väitteen kanssa, joka voidaan tiivistää siten, että kyseessä oleva rikkominen oli luonteeltaan sellainen, että se edellytti yhden tai useamman johtajan olemassaoloa. Riidanalaisen päätöksen edellä 71–73 kohdassa mainituista kyseisen päätöksen perustelukappaleista ilmenee nimittäin, että kaikki kartellin jäsenet olivat yhdenvertaisia. Sillä, että Almamet järjesti kalsiumkarbidijauhetta koskeneen ensimmäisen kokouksen ja että TDR-Metalurgija toimi samalla tavoin kalsiumkarbidigranulaatin osalta, ei vaikuta olevan erityistä merkitystä. Riidanalaisessa päätöksessä ei ole mitään sellaista, mikä antaisi aiheen olettaa, että kyseisten kahden yrityksen rooli kartellissa oli muiden yritysten roolia tärkeämpi.

77 Riidanalaisen päätöksen 54 perustelukappaleesta ilmenee päinvastoin, että komission mukaan kalsiumkarbidijauhetta koskevan sopimuksen taustalla oli tämän tuotteen hinnan laskutaipumus 2000-luvun alusta lähtien, yhdistettynä tuotantokustannusten nousuun ja kysynnän hiipumiseen.

78 Riidanalaisen päätöksen 104 perustelukappaleen mukaan näkemys kalsiumkarbidigranulaatin markkinoilla oli samanlainen. Kyseisessä perustelukappaleessa mainitaan ”Akzo Nobelin työntekijä”, jonka väitetään todenneen, että kaikki asianomaiset tavarantoimittajat ”tarvitsivat selvästi hinnankorotuksen”. Magnesiumista, joka on niin ikään tarkoitettu terästeollisuuden käyttöön ja joka on korvattavissa kalsiumkarbidijauheella, komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 113 perustelukappaleessa, että tämän tuotteen kysyntä kehittyi, mutta lisää kantajan tätä kiistämättä, että ”tavarantoimittajat olivat myös tietoisia asiakkaidensa lisääntyneestä markkinavoimasta”, ja niihin kohdistui niin ikään jatkuvasti suurempi paine uusien kiinalaisten kilpailijoiden tultua markkinoille.

79 Tällaisessa tilanteessa ei ole kovin suurta merkitystä sillä, kuka teki aloitteen ensimmäisen kokouksen järjestämisestä, koska tämä aloite vain kuvasti asianomaisen tuotteen useiden tuottajien yhteistä näkemystä. Kantaja ei myöskään ole täsmentänyt väitettään, jonka mukaan nyt kyseessä olevan kaltainen rikkominen olisi vaikeasti kuviteltavissa ilman yhtä tai useampaa johtajaa, eikä vedonnut

konkreettisiin seikkoihin väitteensä tueksi. Ainoat kantajan perusteluissaan mainitsemat konkreettiset kysymykset siitä riippumatta, onko niillä merkitystä mahdollisten raskauttavien seikkojen toteamisen kannalta, on lisäksi joka tapauksessa käsitelty olennaisilta osin riidanalaisessa päätöksessä, kuten edellä 71 kohdassa jo todettiin.

80 Tästä seuraa, että kantajan väitettä, jonka mukaan komissio jätti tutkimatta, oliko kartellin tiettyjen muiden jäsenten osalta olemassa mahdollisia raskauttavia seikkoja, minkä vuoksi se loukkasi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, ei voida hyväksyä. Toinen väite on näin ollen perusteeton ja se on hylättävä.

– Lieventäviä seikkoja koskeva kolmas väite

81 Kantaja moittii komissiota siitä, ettei sen mukaan ollut olemassa lieventäviä seikkoja, joiden vuoksi kantajalle määrätyn sakon määrän alentaminen oli perusteltua suuntaviivojen 29 kohdan mukaisesti. Kantaja mainitsee tässä yhteydessä ensinnäkin sen kartelliin osallistumisen väitetysti tuottamuksellisen luonteen, toiseksi tämän osallistumisen passiivisen ja suppean luonteen ja kolmanneksi sen väitetyn yhteistyön komission kanssa, jota komissio ei sen mukaan ottanut huomioon ”vuoden 2002/2006 leniency-tiedonannon” soveltamisalan ja sen oikeudellisten yhteistyövelvoitteiden ulkopuolella.

82 Kantaja väittää ensiksi, että riidanalaisten tosiseikkojen tapahtuma-aikaan sen johdon jäsenet olivat henkilöitä, jotka olivat saaneet koulutuksensa ja luoneet uraansa vuotta 1989 edeltäneen kommunistihallinnon tiukasti sääntelemässä taloudessa. Näin ollen ainakaan kartellin alussa kantajan johtajat eivät sen mukaan olleet edes tietoisia kilpailunvastaisen käyttäytymisensä lainvastaisuudesta. He pitivät kartellin kokouksia tavanomaisina liikekokouksina, ja muut osallistujat kritisoivat heitä, koska he eivät olleet tahdikkaita. Kantaja lisää, ettei siihen ollut milloinkaan aiemmin kohdistunut tutkimusta tai seuraamusta minkään kilpailuviranomaisen taholta, ja katsoo, että sen kartelliin osallistumisen tuottamuksellinen luonne olisi pitänyt ottaa huomioon lieventävänä seikkana.

83 Komissio vastaa, että väitettyyn rikkomiseen syyllistyttiin yli 14 vuotta Tšekkoslovakian kommunistisen hallinnon päättymisen jälkeen ja että Slovakian tasavalta oli antanut lainsäädäntöä, jossa kielletään vastaavat sopimukset, jopa ennen liittymistään Euroopan unioniin. Kantaja väittää vastauksessaan, että näissä perusteluissa ei oteta riittävästi huomioon sen seurauksia rikkomisajan johtajille, että nämä olivat toimineet huomattavan ja heitä muovanneen osan urastaan markkinataloudesta poikkeavassa järjestelmässä.

84 Tarvitsematta mennä tämän asianosaisten välisen väittelyn yksityiskohtiin on muistutettava, että asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan mukaan komissio voi määrätä sakkoja yrityksille, jotka ovat rikkoneet EY 81 artiklan määräyksiä, sekä tilanteessa, jossa rikkominen on ollut tahallista, että tilanteessa, jossa se on ollut tuottamuksellista.

85 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kilpailusääntöjen rikkomisen pitämiseksi tahallisena eikä tuottamuksellisena ei ole tarpeen, että asianomainen yritys on tiennyt rikkovansa kilpailusääntöjä; riittää, että yritys ei ole voinut olla tietämättä sitä, että sen menettelyn tarkoituksena on ollut rajoittaa kilpailua yhteismarkkinoilla (ks. asia 246/86, Belasco ym. v. komissio, tuomio 11.7.1989, Kok., s. 2117, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen sekä yhdistetyt asiat T-259/02-T-264/02 ja T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. v. komissio, tuomio 14.12.2006, Kok., s. II-5169, 205 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

86 Käsiteltävässä asiassa kantaja ei kiistä osallistuneensa rikkomiseen vaan päinvastoin tätä väitettä koskevissa perusteluissaan ”myöntää vastuunsa aikaisemman johtonsa kilpailunvastaisesta käyttäytymisestä eikä kiistä sitä”. Kun otetaan huomioon kyseessä olevan rikkomisen muodostaneet teot, jotka on esitetty tiivistetysti edellä 1 kohdassa, on ilmeistä, että kantajan johdon jäsenet, jotka osallistuivat sen lukuun kartellin puitteissa järjestettyihin eri kokouksiin ja sittemmin panivat

täytäntöön kyseisissä kokouksissa tehdyt päätökset, eivät voineet olla tietämättä, että heidän käyttäytymisellään pyrittiin rajoittamaan kilpailua yhteismarkkinoilla. Tämä on nimittäin usean samoilla markkinoilla toimivan välisen markkinoiden jakamisen, kiintiöiden vahvistamisen, asiakkaiden jakamisen ja hintojen vahvistamisen suora ja välitön seuraus, ja rikkomisen, josta riidanalaisella päätöksellä määrätään seuraamuksia, tarkoituksena oli tällainen käyttäytyminen.

87 Kuten edellä 85 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, tässä tilanteessa on sitä vastoin merkityksetöntä, että kantajan johdon jäsenet eivät joko entisen tšekkoslovakialaishallinnon alaisuudessa hankkimansa kokemuksen vuoksi tai minkä muun syyn takia tahansa tienneet, että tällainen käyttäytyminen oli kansallisten tai unionin oikeuden kilpailusääntöjen vastaista.

88 Kuten komissio perustellusti totesi, päätelmä, jonka mukaan kantajan johdon jäsenet olivat tietoisia käyttäytymisensä kilpailunvastaisesta tarkoituksesta, vahvistetaan leniency-hakemukseen sisältyvillä kantajan väitteillä. Kantaja selitti hakemuksessa, että sen johdon jäsenet, jotka olivat osallistuneet kartellin kokouksiin, eivät olleet maininneet niitä koskevia tietoja ”ulkomaanmatkaraporteissaan”, jotka he olivat laatineet ja joista osan komissio sai kantajan toimitilat tarkastaessaan. Kirjallisen jäljen jättämisen välttämiseksi kyseiset jäsenet olivat esittäneet nämä tiedot suullisesti kantajan toimitusjohtajalle ja hallituksen puheenjohtajalle. Kantajan johdon jäsenten käyttäytyminen voi siis vain osoittaa, että he olivat tietoisia asianomaisiin kokouksiin osallistumisensa kilpailun- ja jopa lainvastaisesta luonteesta, koska muutoin olisi vaikea ymmärtää, miksi he halusivat välttää kirjallisia jälkiä.

89 Tästä seuraa, että komissiota ei voida moittia minkäänlaisesta virheestä siksi, että se ei myöntänyt kantajalle alennusta sakon määrästä sillä perusteella, että tämä rikkoi kilpailusääntöjä tuottamuksellisesti.

90 Kantaja moittii komissiota toiseksi siitä, ettei tämä ottanut huomioon lieventävänä seikkana sen rikkomiseen osallistumisen passiivista luonnetta. Se väittää tässä yhteydessä, että sen johdon jäsenet, jotka olivat edustaneet sitä kartellin eri kokouksissa, eivät puhuneet sujuvasti ensimmäistäkään vierasta kieltä ja tarvitsivat tulkkausta. Lisäksi kartellin muut jäsenet olivat huomauttaneet, että kantajan edustaja käyttäytyi passiivisesti eri kokouksissa eikä kommunikoinut muiden osallistujien kanssa. Kantajan mukaan komissio itse myönsi väitetiedoksiannossa, että kantaja oli kartellin vähiten aktiivisin jäsen, koska se ei milloinkaan laatinut taulukoita, kerännyt tietoja tietystä kokouksesta poissa olleilta kartellin jäseniltä tai toimittanut tällaisia tietoja muille jäsenille. Kantaja lisää, että kartelli oli paljon tärkeämpi Almametille eli sen tuotteiden jakelijalle, minkä vuoksi kantaja olisi voinut hyötyä kartellista edes osallistumatta siihen. Sitä paitsi Almamet pyysi kantajaa osallistumaan kartelliin. Ennen tätä pyyntöä kantajalla ei ollut minkäänlaisia säännöllisiä yhteyksiä kartellin muihin jäseniin.

91 Näistä perusteluista on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan usean yrityksen rikottua kilpailusääntöjä on sakkojen suuruutta määrättäessä tutkittava kunkin yrityksen osuuden suhteellinen vakavuus, mikä edellyttää erityisesti sitä, että on määritettävä kunkin yrityksen osuus rikkomisessa sen ajan osalta, jona se osallistui siihen. Tämä päätelmä on johdonmukainen seuraus periaatteesta, jonka mukaan rangaistukset ja seuraamukset on määrättävä yksilökohtaisesti ja jonka nojalla yritykselle voidaan määrätä seuraamus vain teoista, joihin sen itsensä katsotaan syyllistyneen, ja jota sovelletaan kaikissa hallinnollisissa menettelyissä, jotka saattavat johtaa seuraamusten määräämiseen unionin oikeuden kilpailusääntöjen nojalla (ks. asia T-38/02, Groupe Danone v. komissio, tuomio 25.10.2005, Kok., s. II-4407, 277 ja 278 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

92 Näiden periaatteiden mukaisesti suuntaviivojen 29 kohdassa vahvistetaan sakon perusmäärän mukauttaminen kullekin asianomaiselle yritykselle ominaisten lieventävien seikkojen mukaan. Kyseisessä kohdassa vahvistetaan erityisesti avoin luettelo lieventävistä seikoista, jotka voidaan ottaa huomioon. On kuitenkin todettava, että yrityksen ”passiivisuus tai seurailijan asema” rikkomisen toteuttamisessa ei esiinny tässä avoimessa luettelossa, vaikka se vahvistettiin nimenomaisesti asetuksen

N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettujen suuntaviivojen (EYVL 1998, C 9, s. 3), jotka on korvattu edellä mainituilla suuntaviivoilla, 3 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa.

93 Tästä on todettava, että vaikka komissio ei voi poiketa itselleen asettamistaan säännöistä, kuten edellä 47 kohdassa todettiin, se voi puolestaan vapaasti muuttaa näitä sääntöjä tai korvata ne toisilla. Uusien sääntöjen soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa, mistä on kyse nyt tarkasteltavassa rikkomisessa, joka kuuluu ajallisesti suuntaviivojen soveltamisalaan, kuten edeltä 38 kohdasta ilmenee, komissiota ei voida moittia siitä, ettei se ottanut huomioon lieventävää seikkaa, jota ei vahvisteta kyseisissä uusissa säännöissä, yksinomaan sillä perusteella, että se vahvistettiin vanhoissa säännöissä. Se seikka, että komissio on aiemmassa päätöskäytännössään pitänyt joitakin seikkoja lieventävinä seikkoina sakkojen suuruutta määritettäessä, ei merkitse, että sillä olisi velvollisuus tehdä samoin myöhemmässä päätöksessä (asia T-347/94, Mayr-Melnhof v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok., s. II-1751, 368 kohta ja asia T-23/99, LR AF 1998 v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok., s. II-1705, 337 kohta).

94 On kuitenkin niin, että – kuten edellä 92 kohdassa jo todettiin – suuntaviivojen 29 kohdassa mainittujen lieventävien seikkojen, jotka komissio voi ottaa huomioon, luettelo ei ole tyhjentävä. Näin ollen se, että suuntaviivoissa ei luetella lieventävänä seikkana rikkomiseen osallistuneen yrityksen passiivisuutta, ei estä tämä seikan huomioimista tällä perusteella, jos sillä voidaan osoittaa, että kyseisen yrityksen rikkomiseen osallistuminen ei suhteellisesti tarkasteltuna ollut yhtä vakavaa kuin muiden osallistujien.

95 Tarvitsematta määrittää, täyttyykö tämä edellytys käsiteltävässä asiassa, on joka tapauksessa todettava, että kantajan mainitsemista seikoista ja argumenteista ei mitenkään ilmene, että se olisi ollut passiivinen tai että sillä olisi ollut seurailijan asema rikkomisessa.

96 Tästä on todettava, että – kuten asiassa T-220/00, Cheil Jedang vastaan komissio, 9.7.2003 annetussa tuomiossa (Kok., s. II-2473, 167 ja 168 kohta), johon kantaja itse perustelujensa tueksi vetoaa, katsottiin – tällainen passiivisuus tarkoittaa sitä, että kyseinen yritys on omaksunut ”matalan profiilin” eli se ei ole osallistunut aktiivisesti kilpailunvastaisen sopimuksen tai sopimusten laatimiseen. Seikkoina, jotka saattavat ilmentää yrityksen passiivisuutta kartellissa, voidaan ottaa huomioon se, että se on osallistunut huomattavasti satunnaisemmin kokouksiin kuin kartellin varsinaiset jäsenet, samoin kuin se, että se on tullut myöhemmin kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleille markkinoille, riippumatta siitä, miten kauan se on siihen osallistunut, ja myös kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden kolmansien yritysten edustajien antamat tämänsuuntaiset nimenomaiset lausumat.

97 Käsiteltävässä asiassa on todettava ensiksi, kuten komissio perustellusti teki, että kantaja osallistui kymmeneen yhdestätoista kalsidiumkarbidijauhetta koskeneesta kokouksesta (ks. riidanalaisen päätöksen 64–88 perustelukappale) ja jopa järjesti niistä kaksi. Se osallistui myös kaikkiin riidanalaisessa päätöksessä mainittuihin kalsiumkarbidigranulaattia koskeneisiin kokouksiin (ks. riidanalaisen päätöksen 98 ja 99 perustelukappale).

98 Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee toiseksi, että kantajan panos kokouksissa, joihin se osallistui, vastasi muiden osallistujien panosta. Riidanalaisen päätöksen edellä mainituista perustelukappaleista ilmenee nimittäin, että eri kokousten osallistujat antoivat tietoja myyntimääristään ja että markkinoiden jakamista koskenut taulukko päivitettiin tämän jälkeen. Lisäksi keskusteltiin sovellettavista hinnoista ja satunnaisesti päätettiin hinnankorotuksista (ks. esim. riidanalaisen päätöksen 67 ja 68 perustelukappale). Näissä seikoissa ei ole mitään, minkä perusteella voitaisiin päätellä, että kantajan käyttäytyminen oli passiivista tai yleisemmin ottaen muiden osallistujien käyttäytymisestä poikkeavaa. Riidanalaisen päätöksen 73 perustelukappaleesta päinvastoin ilmenee, että 24.1.2005 pidettyä kokousta koskeneessa sisäisessä muistiossaan kantaja oli todennut, että se oli onnistunut kompensoimaan koksin hinnannousun korottamalla kalsiumkarbidin hintaa. Lisäksi riidanalaisen päätöksen 110

perustelukappaleen mukaan kantaja oli ilmaissut suostumuksensa siihen, että Donau Chemietä kompensoidaan sen määränmenetyksistä Itävallassa antamalla sille lisämääriä Saksassa. Nämä seikat tukevat sitä, että kantaja osallistui kokouksiin ainakin yhtä aktiivisesti kuin kartellin muut jäsenet.

99 Kolmanneksi kantajan väite, jonka mukaan se ei milloinkaan esittänyt kokouksessa sieltä poissa olleen kartellin jäsenen toimittamia tietoja, vaikuttaa toki olevan riidanalaisen päätöksen oikea tulkinta, mutta sen perusteella ei voida katsoa, että sen osallistuminen kartelliin olisi ollut passiivista. Riidanalaisesta päätöksestä nimittäin ilmenee, että useimmat kartellin jäsenet olivat läsnä kokouksissa. Sillä, että yksi jäsen ei satunnaisesti voinut osallistua tiettyyn kokoukseen ja toimitti itseään koskeneet tiedot toiselle jäsenelle, joka sitten esitti ne asianomaisessa kokouksessa (ks. esimerkkinä riidanalaisen päätöksen 83 perustelukappale, jonka mukaan Akzo Nobel ei voinut osallistua 25.4.2006 pidettyyn kokoukseen mutta se oli toimittanut ennakolta sitä koskevat luvut Donau Chemielle), ei vaikuta olleen erityistä merkitystä, eikä se itsessään ole osoitus sellaisen sopimuspuolen aktiivisemmasta roolista, joka on tehnyt tällaisen palvelun toiselle, poissa olleelle jäsenelle.

100 Neljänneksi on todettava, että kantajan väitettä, jonka mukaan kartellin muut jäsenet olisivat viitanneet sen edustajan passiiviseen rooliin kokouksissa, ei tueta minkäänlaisin todistein.

101 Kantajan väitteestä, jonka mukaan väitetiedoksiannossa myönnettiin, sen olleen kartellin vähiten aktiivinen jäsen, on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin pyysi sitä esittämään kyseisen tiedonannon otteen, johon se viittasi, prosessinjohtotoimien yhteydessä. Vastauksena tähän pyyntöön kantaja totesi lähinnä, että väitetiedoksiannossa oleva viittaus siihen, että Almamet oli tehnyt aloitteen kartellin kokousten järjestämisestä, että SKW Stahl-Metallurgien edustaja oli johtanut myöhempiä kokouksia ja että Donau Chemien edustaja oli usein vastuussa osallistujien välillä vaihdettujen taulukoiden päivittämisestä ja jakelusta, kun taas kantajaa itseään ei usein mainittu erikseen kuvailtaessa eri kokouksia, on osoitus sen passiivisesta roolista kartellissa.

102 On todettava, että kantaja ei vetoa mihinkään nimenomaiseen väitetiedoksiannossa olevaan mainintaan sen väitetysti passiivisesta roolista kartellissa. Kantaja nimittäin myöntää implisiittisesti, että edellisessä kohdassa mainittu väite ei esiinny sellaisenaan missään kohtaa väitetiedoksiantoa vaan on sen oma tulkinta kyseisestä tiedonannosta. Tätä tulkintaa ei kuitenkaan voida hyväksyä. Kuten edellä 99 kohdassa todettiin, pelkästään se, että kartellin tietyillä osallistujilla on ollut tiettyjä hallinnollisia tehtäviä kartellin eri kokousten aikana, ei riitä siihen, että katsottaisiin, että muiden rooli oli passiivinen. Tämä pätee sitäkin suuremmalla syyllä, koska kantaja ei ole kiistänyt järjestäneensä itse kartellin kalsiumkarbidijauhetta koskeneen osan kahta kokousta (ks. edellä 73 kohta).

103 Viidenneksi on todettava, että kantajan johdon kahden jäsenen, jotka edustivat kantajaa kartellin kokouksissa, vieraiden kielten osaamisella ei ole merkitystä. Tästä riippumatta merkitystä on nimittäin sillä - kuten edellä 98 kohdassa jo todettiin -, että kantaja osallistui kyseisiin kokouksiin yhtä aktiivisesti kuin kartellin muut jäsenet eli että se toimitti myyntiään koskeneita tietoja, oli tietoinen kartellin muiden jäsenten vastaavista tiedoista ja antoi sitoumuksia, jotka koskivat merkityksellisten markkinoiden jakamista, kiintiöiden vahvistamista, asiakkaiden jakamista sekä hintojen vahvistamista. Vaikka osoitettaisiin, että kielitaidon puuttumisen vuoksi kantajan edustajien ja kartellin muiden jäsenten edustajien välinen sosiaalinen vuorovaikutus oli rajoittunutta, tällä ei tässä yhteydessä ole merkitystä.

104 Kuudenneksi on niin, että vaikka osoitettaisiin se, että Almametin osallistumisen vuoksi kantaja hyötyi kartellista siihen osallistumatta, tällä ei voida perustella sen osallistumista kartelliin eikä se myöskään ole lieventävä seikka.

105 Kantajan tämä väite on joka tapauksessa ristiriidassa leniency-hakemuksessa olevien sen omien lausumien kanssa, kuten komissio perustellusti huomauttaa. Hakemuksesta nimittäin ilmenee, että kantaja aikoi korottaa Almametille myymiensä tuotteiden hintaa. Almamet vastasi lähinnä, että tällainen korotus pakottaisi sen nostamaan hintoja, joilla se myi tuotteitaan loppuasiakkaille, ja että

nämä vastustaisivat tällaista korotusta. Almamet totesi tämän jälkeen, että ainoa ratkaisu olisi asianomaisten tuottajien ja tavarantoimittajien kokouksen järjestäminen hintojen korottamiseksi. Kantaja vastasi, että riippumatta tavasta, jolla Almamet päätti käydä käsiksi ongelmaan, sen oli hyväksyttävä ostohinnan korotus. Kantajan nämä toteamukset osoittavat, että Almamet teki aloitteen kalsiumkarbidijauhetta koskeneen ensimmäisen kokouksen järjestämisestä kantajan siihen kohdistaneen paineen vuoksi ja että kantaja, joka oli tietoinen tästä aloitteesta, ei paitsi estänyt tätä eikä sanoutunut irti tästä vaan päinvastoin piti painetta yllä vaatimalla hinnankorotusta. Nämä väitteet eivät vahvista näkemystä, jonka mukaan kantajan osallistuminen oli passiivista, vaan päinvastoin heikentävät sitä huomattavasti.

106 Kaiken edellä esitetyn perusteella on katsottava, että komissio jätti perustellusti huomiotta lieventävänä seikkana kantajan rikkomiseen osallistumisen väitetysti passiivisen luonteen.

107 Kantaja katsoo kolmanneksi, että komission olisi pitänyt ottaa huomioon sen tosiasiallinen yhteistyö komission kanssa lieventävänä seikkana. Se väittää tässä yhteydessä, että se hyväksyi oman vastuunsa rikkomisesta mutta katsoi, että sen suhteellisen rikkomiseen osallistumisen arviointi oli luonteeltaan liiallista, eikä se hyväksynyt sille määrättyä sakkoa. Sen mielestä se, että se myönsi johtonsa jäsenten osallistuneen kartellin kokouksiin, sekä se, että se oli vahvistanut sellaisen horisontaalisen kartellin olemassaolon, jolla pyrittiin hintojen vahvistamiseen, ei ole pelkkä komission esittämien tosiseikkojen riitauttamatta jättäminen, kuten riidanalaisen päätöksen 327 perustelukappaleessa annetaan ymmärtää. Se lisää, että se ei yrittänyt riitauttaa jokaista kyseessä olevaa rikkomista koskevaa komission päätelmää vaan sen aikomuksena oli pikemminkin auttaa komissiota tämän tutkimuksissa. Se huomauttaa tässä yhteydessä, että riidanalaisen päätöksen useissa perustelukappaleissa viitataan sen lausumiin selvityksenä. Erityisesti kantaja mainitsee esimerkkinä riidanalaisen päätöksen alaviitteet 100, 104, 106, 111, 118, 146–150, 158, 161, 174, 180, 182–185, 188, 190, 194 ja 617.

108 Kantaja toteaa vastauksessaan, että komission vastineella, joka sen mukaan sisältää useita viittauksia leniency-hakemukseen, vahvistetaan myös sen perustelut. Kantaja väittää lisäksi, että kun komissio määrää seuraamuksia yritykselle sen tekemästä yhteistyöstä sen sijaan, että se palkitsisi yrityksen tästä, se muuttaa täysin yhteistyöjärjestelmän, joka perustuu ”vuoden 2002/2006 leniency-tiedonantoon”, tavoitteen ja loukkaa hyvän oikeudenhoidon periaatteita sekä periaatetta, jonka mukaan kenenkään ei tarvitse esittää omaa syyllisyyttään tukevia seikkoja. Se katsoo, että tässä tilanteessa komission argumentit, joita tuetaan viittauksin leniency-hakemukseen, sekä tätä koskeva näyttö on hylättävä merkityksettöminä.

109 Edellisessä kohdassa tiivistetysti esitetyistä kantajan perusteluista on todettava, että se, että komissio hyödyntää – kuten se perustellusti väittää – unionin yleiselle tuomioistuimelle toimittamissaan kirjelmissä kantajan leniency-hakemusta, ei voi vaikuttaa riidanalaisen päätöksen pätevyyteen, koska se on sen jälkeinen, eikä olla hyödyllinen osoitus kyseisen lausuman lisäarvosta komissiolla mahdollisesti olevaan muuhun näyttöön verrattuna. On kuitenkin niin, että kantajan perusteluissa esitetään kysymys leniency-hakemuksen käytön laillisuudesta unionin yleisessä tuomioistuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä. Tätä kysymystä on näin ollen tutkittava ensiksi, ja huomioon on otettava komission perusteluissa olevat useat viittaukset leniency-hakemukseen.

110 Tästä on todettava, että yhteistyö vuoden 2002 leniency-tiedonannon perusteella on täysin vapaaehtoista asianomaiselle yritykselle. Yrityksellä ei nimittäin ole minkäänlaista pakkoa esittää selvitystä oletetusta kartellista. Sen yhteistyön määrä, jota yritys haluaa tarjota hallinnollisen menettelyn kuluessa, perustuu siis yksinomaan sen valinnanvapauteen, eikä siihen velvoiteta millään tavoin kyseisessä tiedonannossa (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-65/02 P ja C-73/02 P, ThyssenKrupp v. komissio, tuomio 14.7.2005, Kok., s. I-6773, 52 kohta sekä julkisasiamies Léger’n ratkaisuehdotus samassa asiassa, Kok., s. I-6777, 140 kohta).

111 Lisäksi vuoden 2006 leniency-tiedonannon, jota sovelletaan tässä asiassa (ks. edellä 27 kohta), 31 kohdassa todetaan muun muassa, että ”kaikki komissiolle tämän tiedonannon perusteella esitetyt lausunnot kuuluvat komission asiakirja-aineistoon, ja niitä voidaan näin ollen käyttää todisteina”. Tästä seuraa, että vuoden 2006 leniency-tiedonannon julkaisemisen jälkeen yritys, joka tämän asian kantajan tavoin päättää antaa lausuman sakon määrän alentamiseksi, on tietoinen siitä, että vaikka sille myönnetään alennus vain siinä tapauksessa, että komission näkemyksen mukaan tiedonannossa vahvistetut alennusedellytykset täyttyvät, lausuma kuuluu joka tapauksessa asiakirja-aineistoon ja siihen voidaan vedota todisteena myös sen antajaa vastaan.

112 Kun asianomainen yritys on siis vapaasti ja asiasta täysin tietoisena päättänyt antaa tällaisen lausuman, se ei voi tehokkaasti vedota oikeuskäytäntöön, joka koskee sitä, että kenenkään ei tarvitse esittää omaa syyllisyyttään tukevia seikkoja. Oikeuskäytännöstä ilmenee muun muassa, että komissio ei voi vaatia yritystä antamaan sellaisia vastauksia, joiden seurauksena sen olisi myönnettävä sellainen kilpailusääntöjen rikkominen, josta komission on hankittava selvitys (asia 374/87, Orkem v. komissio, tuomio 18.10.1989, Kok., s. 3282, Kok. Ep. X, s. 231, 34 ja 35 kohta; yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004, Kok., s. I-123, 61 ja 65 kohta sekä em. asia ThyssenKrupp v. komissio, tuomion 49 kohta). Käsiteltävässä asiassa kantaja toimitti leniency-hakemuksen omasta tahdostaan ja olematta velvollinen tekemään näin, joten se ei voi tehokkaasti vedota siihen, että komissio ei voisi pakottaa sitä myöntämään osallisuuttaan kilpailusääntöjen rikkomiseen (ks. vastaavasti asia C-407/04 P, Dalmine v. komissio, tuomio 25.1.2007, Kok., s. I-829, 35 kohta).

113 Kantaja ei näin ollen voi moittia komissiota siitä, että tämä tukeutui leniency-hakemukseen unionin yleiselle tuomioistuimelle toimittamissaan kirjelmissä.

114 Kun tarkastellaan seuraavaksi sitä, merkitseekö kyseinen hakemus tosiasiallista yhteistyötä, joka voidaan ottaa huomioon suuntaviivojen 29 kohdan neljännessä luetelmakohdassa tarkoitettuna lieventävänä seikkana, on todettava, että suuntaviivojen kyseisen kohdan soveltaminen ei saa johtaa siihen, ettei vuoden 2002 leniency-tiedonannolla ole enää tehokasta vaikutusta. On näet todettava, että vuoden 2002 leniency-tiedonannossa määritellään säännöt, joiden perusteella on mahdollista palkita yritykset, jotka osallistuvat tai ovat osallistuneet unioniin vaikuttaviin salaisiin kartelleihin, niiden tekemästä yhteistyöstä komission tutkinnassa. Mainitun tiedonannon sanamuodosta ja rakenteesta siis ilmenee, että yritykset voivat lähtökohtaisesti saada alennusta sakon määrästä tekemänsä yhteistyön perusteella ainoastaan silloin, kun ne täyttävät siinä tiukasti asetetut edellytykset (asia T-343/08, Arkema France v. komissio, tuomio 17.5.2011, Kok., s. II-2287, 169 kohta; asia T-39/06, Transcatab v. komissio, tuomio 5.10.2011, Kok., s. II-6831, 329 kohta ja asia T-208/06, Quinn Barlo ym. v. komissio, tuomio 30.11.2011, Kok., s. II-7953, 271 kohta).

115 Jotta vuoden 2002 leniency-tiedonannon tehokas vaikutus säilyisi, komissio on näin ollen ainoastaan poikkeustapauksissa velvollinen alentamaan yrityksen sakon määrää suuntaviivojen 29 kohdan neljännen luetelmakohdan perusteella. Näin on erityisesti silloin, kun yrityksen tekemästä yhteistyöstä on komissiolle objektiivista hyötyä ja se menee yrityksen lakisääteisiä yhteistyövelvoitteita pitemmälle antamatta tälle kuitenkaan oikeutta sakon määrän alennukseen vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella. Tällainen hyöty on todettava silloin, kun komissio tukeutuu lopullisessa päätöksessään selvitykseen, jonka yritys on toimittanut sille osana tekemäänsä yhteistyötä ja jonka puuttuessa komissio ei olisi pystynyt määräämään seuraamuksia koko kyseessä olevasta rikkomisesta tai sen osasta (em. asia Arkema France v. komissio, tuomion 170 kohta; em. asia Transcatab v. komissio, tuomion 330 kohta ja em. asia Quinn Barlo ym. v. komissio, tuomion 270 kohta).

116 Kuten riidanalaisen päätöksen 358 kohdasta ilmenee, käsiteltävässä asiassa komissio katsoi, että leniency-hakemuksen sisältämillä tiedoilla ei ollut merkittävää lisäarvoa verrattuna sen hallussa jo olleisiin tietoihin, minkä vuoksi se päätti olla myöntämättä kantajalle sakon määrän alennusta (ks. myös edellä 38 kohta).

117 Kantajan on yksilöitävä ne riidanalaisen päätöksen osat, jotka se riitauttaa, ja esitettävä todisteet, joita voidaan pitää painavina osoituksina siitä, että sen väitteet ovat perusteltuja (ks. vastaavasti em. asia KME Germany ym. v. komissio, tuomion 132 kohta). Kuten edellä 107 kohdassa esitetystä kantajan perustelujen tiivistelmästä ilmenee, ainoa konkreettinen väite, johon se vetoaa kumotakseen riidanalaisen päätöksen arvioinnin, joka esitetään tiivistetysti edellisessä kohdassa, liittyy siihen, että kyseisessä päätöksessä vedotaan useaan otteeseen sen lausumiin, jotka sisältyvät erityisesti leniency-hakemukseen.

118 On todettava, että hallinnollisessa menettelyssä kantaja ja sen emoyhtiö vetosivat vastaavaan argumenttiin, joka koski sitä, että komissio hyödynsi kantajan toimittamia tietoja. Komissio hylkäsi tämän argumentin riidanalaisen päätöksen 359 perustelukappaleessa. Komissio selitti, että merkityksellinen kriteeri ei ollut se, miten se käytti kartelliin osallistuneen toimittamia tietoja, vaan pikemminkin näistä tiedoista mahdollisesti saatava merkittävä lisäarvo. Lisätietojen toimittaminen siitä, mikä on jo tiedossa, ei tuo merkittävää lisäarvoa. Komissio totesi myös samassa perustelukappaleessa, että kantaja ei ollut maininnut toimittamissaan tiedoissa sitä, että kilpailunvastainen käyttäytyminen ulottui kalsiumkarbidigranulaattiin, vaikka sen osallisuus myös rikkomisen tähän osaan oli selvästi dokumentoitu.

119 Näkemys, jonka mukaan kartelliin osallistuneen tahon toimittamat tiedot eivät ole objektiivisesti hyödyllisiä silloin, kun ne koskevat komission jo tuntemia tosiseikkoja, joista tällä on jo riittävä selvitys, on edellä 115 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukainen, ja se on hyväksyttävä.

120 Esiin nousee näin ollen kysymys siitä, oliko tilanne todella tällainen kantajan erityisesti leniency-hakemuksessa toimittamien tietojen osalta. Kantaja tyytyi tässä yhteydessä osalta vetoamaan näihin lausumiin tehtyihin viittauksiin, jotka esiintyvät riidanalaisessa päätöksessä, selittämättä, mitä sellaisia tietoja tai minkä sellaisen konkreettisen selvityksen se esitti komissiolle, jota tällä ei aiemmin ollut.

121 On lisäksi todettava, että riidanalaisen päätöksen lukuisten alaviitteiden, joihin kantaja perusteluissaan vetoaa, joukossa on vain kolme, joissa viitataan yksinomaan kantajan lausumiin. Muissa mainituissa alaviitteissä viitataan myös joko komission tarkastusten aikana saamiin asiakirjoihin tai Akzo Nobelin ja Evonik Degussan, joista edellinen vapautettiin sakoista ja jälkimmäisen sakon määrää alennettiin nimenomaan niiden tekemän yhteistyön vuoksi, kuten edellä 39 kohdassa mainittiin, lausumiin. Nämä muut alaviitteet vahvistavat siis komission väitteen, jonka mukaan kantajan toimittamat tiedot koskivat jo tunnettuja ja riittävin selvityksin tuettuja tosiseikkoja.

122 Kolme alaviitettä, joissa mainitaan vain kantajan lausumat, ovat alaviitteet 111, 118 ja 617. Alaviitteessä 111 viitataan leniency-hakemukseen riidanalaisen päätöksen 56 perustelukappaleen viimeisessä virkkeessä esiintyvän sen väitteen tueksi, jonka mukaan kartellin kussakin kokouksessa osallistujat sopivat yleisesti seuraavan kokouksen ajasta ja paikasta. Vaikka oletettaisiin, että vain kantaja toimitti komissiolle tämän tiedon, on ilmeistä, että kyseessä ei ole merkityksellinen seikka, josta on objektiivista hyötyä, vaan pikemminkin täysin toissijainen seikka.

123 Alaviitteessä 118 viitataan kantajan 18.2.2008 päivättyyn lausumaan riidanalaisen päätöksen 57 perustelukappaleen viidennessä luetelmakohdassa esiintyvien niiden tietojen tueksi, jotka koskevat tehtäviä, jotka kantajaa edustaneilla henkilöillä oli kalsiumkarbidijauhetta koskeneissa kokouksissa. Koska nämä tiedot koskivat nimenomaisesti kantajaa, on ymmärrettävää, että niiden yhteydessä viitataan yksinomaan sen toimittamaan asiakirjaan. Joka tapauksessa on niin, että kantajaa kokouksissa edustaneiden henkilöiden tehtävistä oli ainoastaan vähäistä hyötyä komissiolle varsinkin, kun kantaja ei ollut kiistänyt eikä kiistä osallistuneensa kyseisiin kokouksiin eikä yleisemmin rikkomisen tähän osaan.

124 Lopuksi on todettava, että alaviitteellä 617 täydennetään riidanalaisen päätöksen 294 perustelukappaleessa esiintyvää väitettä, jonka mukaan kyseessä oleva rikkominen kuului vakavimpiin kilpailunrajoituksiin, viittaamalla kantajan väitetiedoksiantoon antamassa vastauksessa olevaan

vastaavaan väitteeseen. Tässä tapauksessa viittaus kantajan kirjelmiin hallinnollisen menettelyn aikana ei näin ollen edes koske tosiseikkoja tai selvitystä, vaan se on pelkkä arviointi rikkomisen vakavuudesta. On ilmeistä, että myöskään tässä tapauksessa ei ole kyse seikasta, josta on objektiivista hyötyä.

125 Tästä seuraa, että kantajan väitettä, jonka mukaan riidanalaisessa päätöksessä esitetyt eri viittaukset sen lausumiin osoittavat, että niistä oli hyötyä komission tutkimuksissa, ei voida hyväksyä.

126 On myös todettava, että kantaja ei ole kiistänyt riidanalaisen päätöksen 359 perustelukappaleeseen sisältyvää väitettä, jonka mukaan se oli välttänyt mainitsemasta leniency-hakemuksessa sitä, että kyseessä oleva kilpailunvastainen käyttäytyminen koski myös kalsiumkarbidigranulaattia. Riidanalaisen päätöksen 92–112 perustelukappaleessa, joissa käsitellään kalsiumkarbidigranulaattia koskevia kokouksia, on nimittäin vain kolme viittausta leniency-hakemukseen (alaviitteet 241, 249 ja 276), joista yhdestäkään ei vaikuta olleen objektiivista hyötyä komission tutkimukselle, joka koski rikkomisen tätä näkökohtaa. Erityisesti viittaus alaviitteessä 249 koskee merkityksetöntä tietoa eli tässä tapauksessa sitä, että 7.4.2004 pidettyä kokousta edelsi sen aattona päivällinen, kun taas alaviitteissä 241 ja 276 olevissa viittauksissa mainitaan se, että tietyt kartelliin osallistuneet tahot, myös kantaja, hylkäsivät kahteen otteeseen Donau Chemien ehdotuksen keskustella kalsiumgarbidigranulaatin hinnasta (ks. riidanalaisen päätöksen 95 ja 108 perustelukappale).

127 Tästä seuraa, että vaikka kantaja ei kiistänyt osallistumistaan rikkomisen osaan, joka koski kalsiumkarbidigranulaattia, se varoi antamasta leniency-hakemuksessa tosiseikkoja ja selvitystä, josta olisi saattanut olla hyötyä komission tätä rikkomisen osaa koskeneessa tutkimuksessa. Kyseessä on lisäseikka, joka myös puoltaa sitä, että kantajan väitetystä yhteistyöstä ei katsota olleen objektiivista hyötyä.

128 Edellä esitetystä seuraa, että kantajan argumenttia, jonka mukaan sen väitetty tehokas yhteistyö komission kanssa olisi pitänyt ottaa huomioon lieventävänä seikkana, ei voida hyväksyä.

129 Koska ensimmäistäkään kantajan argumenteista, joihin se vetosi osoittaakseen, että sen osalta olisi pitänyt hyväksyä lieventäviä seikkoja, ei ole hyväksytty, on katsottava, että kantajan kolmas väite on perusteeton ja se on hylättävä.

– Almametille myönnettyä sakon määrän alennusta koskeva neljäs väite

130 Kantaja toteaa kannekirjelmässään, että komissio myönsi riidanalaisessa päätöksessä sakon määrän alennuksen Almametille (ks. edellä 41 kohta) sen väitetyn maksukyvyttömyyden vuoksi ilman minkäänlaista perusteltua syytä, vaikka kantajan vastaava pyyntö hylättiin, minkä se lisäksi riitauttaa toisella kanneperusteellaan. Kantajan mukaan Almametille myönnetty alennus merkitsee suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vakavaa loukkaamista erityisesti, koska Almamet oli sen mukaan yksi rikkomisen alkuunpanijoista.

131 Komissio täsmensi unionin yleisessä tuomioistuimessa, että Almametille myönnetty sakon määrän alennus perustui suuntaviivojen 37 kohtaan eikä 35 kohtaan. Kantaja vastasi, että tämä täsmennys merkitsi sitä, että sen väite, joka koskee suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista, on sitäkin vakuuttavampi. Riidanalaisen päätöksen 369–371 perustelukappaleessa mainituista selityksistä ilmenee sen mukaan, että riski Almametin konkurssista oli pieni ja että edes tällainen mahdollisuus ei merkinnyt kyseisen yrityksen omaisuuserien muuttumista täysin arvottomiksi. Kantaja katsoo osoittaneensa, että sen taloudellinen tilanne oli heikompi kuin Almametin. Lisäksi riidanalaisen päätöksen 372 perustelukappaleessa luetellut Almametin ominaispiirteet sille myönnetyn sakon alennuksen perustelemiseksi ovat kantajan mukaan verrattavissa kantajan ominaispiirteisiin, joten komission on myönnettävä kantajalle vastaava sakon määrän alennus välttääkseen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ilmeisen loukkaamisen.

132 Aluksi on todettava, että riidanalaisen päätöksen 369–371 perustelukappaleen tarkastelusta ilmenee komission katsoneen, että Almametin pyyntöä, joka perustui suuntaviivojen 35 kohtaan, ei voitu hyväksyä.

133 Riidanalaisen päätöksen 372 perustelukappaleessa komissio kuitenkin totesi, että ”tämän vaikuttamatta edeltävään analyysiin” oli otettava huomioon se, että Almamet oli hyvin pienikokoinen riippumaton tukkukauppias, joka ei kuulunut mihinkään suureen konserniin. Almamet toimii kallisarvoisten materiaalien kaupan alalla, sen voittomarginaali on sangen pieni ja sillä on ”erittäin kohdennettu tuotekokonaisuus”. Komissio lisäsi, että huomioon otettiin myös ”se, että määrätyllä sakolla olisi ollut varsin merkittävä vaikutus tämäntyyppisen yhtiön taloudelliseen tilanteeseen”. Komissio totesi lopuksi, että Almametin ”erityiset ominaispiirteet” huomioiden se katsoi, että 20 prosentin sakon määrän alennus oli asianmukainen, koska tämänsuuruisella sakolla olisi joka tapauksessa riittävä pelotevaikutus siihen. Komissio viittasi alaviitteessä 685 suuntaviivojen 37 kohtaan. Se huomautti myös riidanalaisen päätöksen 372 perustelukappaleen viimeisessä virkkeessä, että kun otetaan huomioon Almametille määrättävän sakon mukauttaminen, ”(371) perustelukappaleessa esitetty päätelmä, jonka mukaan määrätty sakko ei todennäköisesti vaarantanut korjaamattomasti Almametin taloudellista elinkelpoisuutta, pätee myös edelleen”.

134 Tästä seuraa, että kantaja ei voi vedota minkäänlaiseen syrjivään kohteluun suhteessa Almametiin, kun on kyse suuntaviivojen 35 kohtaan perustuvien sakon määrän alentamista koskevien pyyntöjen tutkimisesta, koska kumpikin pyyntö hylättiin. Kuten komissio täsmensi vastineessaan, myöntäessään Almametille 20 prosentin alennuksen se käytti sille suuntaviivojen 37 kohdassa varattua oikeutta poiketa kokonaan tai osittain suuntaviivoissa esitetystä sakkojen vahvistamismenetelmästä tietyn asian erityispiirteiden huomioon ottamiseksi. Alaviitteessä 685 esitetty viittaus kyseiseen 37 kohtaan tukee tätä päätelmää, joka vahvistetaan niin ikään riidanalaisen päätöksen 361 perustelukappaleessa, jossa Almametille määrättävän sakon suuruudeksi vahvistetaan 3,8 miljoonaa euroa ”ennen sen alentamista suuntaviivojen 37 kohdan mukaisesti”.

135 Edellä 47 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että komissio voi poiketa omista suuntaviivoistaan ainoastaan, jos tästä seuraava useiden rikkomiseen osallistuneiden tahojen erilainen kohtelu on yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaista. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämä periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla ja että erilaisia tapauksia ei kohdella samalla tavalla, ellei tällaista eroa voida objektiivisesti perustella (ks. asia C-106/01, Novartis Pharmaceuticals, tuomio 29.4.2004, Kok., s. I-4403, 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

136 Tällaisessa tilanteessa kantajan tämä väite voidaan ymmärtää vain siten, että sen mukaan komission olisi pitänyt poiketa suuntaviivoista myös kantajan tapauksessa myöntääkseen sille saman sakon alennuksen kuin Almametille. Tällainen väite voi menestyä yksinomaan siinä tapauksessa, että näennäisen syrjivä kohtelu Almametin, jonka sakkoa alennettiin 20 prosenttia, ja kantajan, jolle tällaista alennusta ei myönnetty, välillä ei olisi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaista. Edellisessä kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että näiden kahden yhtiön tapausten on oltava toisiinsa rinnastettavissa, jotta tilanne olisi tällainen.

137 Kuten edellä (133 kohta) todettiin, riidanalaisessa päätöksessä mainitaan tietyt Almametin ”erityiset ominaispiirteet” sille myönnetyn sakon määrän alentamisen oikeuttamiseksi. On todettava, että tällaiset ominaispiirteet omaavan yrityksen tapaus on erilainen kuin yrityksen, jolla ei ole tällaisia ominaispiirteitä, kun on kyse sakon mahdollisesta alentamisesta sellaisessa tapauksessa, jota ei ole vahvistettu nimenomaisesti suuntaviivoissa.

138 Aluksi on muistutettava, että asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa säädetään muun muassa, että kunkin EY 81 artiklan rikkomiseen osallistuneen yrityksen osalta sakko on enintään kymmenen prosenttia edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta. Oikeuskäytännön mukaan liikevaihdosta laskettavan enimmäismäärän tarkoituksena on estää se, että komission määräämät sakot olisivat

suhteettomia kyseessä olevan yrityksen kokoon nähden (edellä 45 kohdassa mainittu asia Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomion 119 kohta ja asia C-76/06 P, Britannia Alloys & Chemicals v. komissio, tuomio 7.6.2007, Kok., s. I-4405, 24 kohta).

139 Tämä enimmäismäärä ei kuitenkaan riitä siihen, että voitaisiin välttää sellaisen sakon mahdollinen suhteettomuus, joka on määrätty Almametin kaltaiselle kallisarvoisten materiaalien kaupan alalla toimivalle tukkukauppiaalle, jonka voittomarginaali on pieni. Materiaalien kallisarvoisuuden vuoksi tällaisella yrityksellä voi nimittäin olla suhteettoman suuri liikevaihto suhteessa sen voittoon ja varoihin, joita yksinomaan käytetään sakon maksamiseen.

140 Toiseksi on todettava, että koska suuntaviivojen menetelmän mukaan sakko vahvistetaan ottamalla lähtökohdaksi yrityksen myynnin arvo rikkomisen kohteena olevilla markkinoilla (ks. edellä 21 kohta), vaara sen vuoksi suhteettomasta sakosta, että tämä edustaa hyvin merkittävää osuutta kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihdosta, on sitäkin suurempi Almametin kaltaisen yrityksen, jolla on ”erittäin kohdennettu tuotekokonaisuus”, tapauksessa.

141 Kolmanneksi sillä, että Almamet oli hyvin pienikokoinen yritys, joka ei kuulunut mihinkään suureen konserniin, on myös merkitystä, sillä sen oli vastattava yksin sakosta, koska mikään muu yritys ei ollut yhteisvastuussa sen kanssa kyseisen sakon maksamisesta tai yleisemmin sanottuna koska mikään muu yritys ei voinut auttaa sitä tässä tarkoituksessa.

142 Kantaja ei ole kiistänyt sitä, että Almametillä todellakin oli riidanalaisen päätöksen 372 perustelukappaleessa luetellut erityiset ominaispiirteet, joiden perusteella sille määrätyn sakon alentaminen oli perusteltua. Kantajan tähän väitteeseen vastaamiseksi on näin ollen tutkittava yksinomaan sitä, oliko myös kantajalla nämä ominaispiirteet.

143 Kantaja väittää, että näin on, mutta se esittää tässä yhteydessä epämääräisiä ja yleisiä perusteluja vertailematta yksityiskohtaisesti omaa tapaustaan Almametin tapaukseen niiden Almametin ominaispiirteiden näkökulmasta, jotka mainitaan riidanalaisen päätöksen 372 perustelukappaleessa. Kuten komissio perustellusti toteaa, kantaja itse myöntää, että sen tuotevalikoima ei ole yhtä keskittynyt kuin Almametin tuotevalikoima. Vaikka se lisäksi väittää myyvänsä tuotteitaan hyvin pienellä marginaalilla, se ei ole täsmentänyt tätä väitettä eikä tukenut sitä minkäänlaisin todistein. On lisäksi todettava, että kantaja on tuottaja eikä tukkukauppias, toisin kuin Almamet, ja että, toisin kuin tämä, se kuului rikkomisajankohtana konserniin ja sille määrättiin sakko yhteisvastuullisesti sen emoyhtiön kanssa.

144 Komissio huomautti perustellusti niin ikään, että kantajan kokonaisliikevaihto edellisenä kokonaisena tilikautena ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä oli 205 miljoonaa euroa (riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappale), kun taas Almametin liikevaihto oli 45–50 miljoonaa euroa (riidanalaisen päätöksen 15 perustelukappale). Näiden kahden yrityksen välinen kokoero oli toisin sanoen huomattava. Riidanalaisen päätöksen samoista perustelukappaleista ilmenee myös, että Almametin tapauksessa noin 50 prosenttia sen kokonaisliikevaihdosta saatiin tuotteilla, joihin rikkominen liittyi, kun taas kantajan tapauksessa tämä osuus oli kymmenen prosenttia eli huomattavasti alhaisempi.

145 Toisin kuin kantaja väittää vastauksessaan unionin yleisen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen, Almametin huomattavasti alhaisempi kokonaisliikevaihto ei ollut ratkaiseva kriteeri, johon komissio tukeutui myöntääkseen Almametille sakon määrän alennuksen. Kuten edellä 133 kohdassa todettiin, tämä päätös oli perusteltu tietyillä Almametin erityisillä ominaispiirteillä, jotka eivät koskeneet kantajaa. Ero kokonaisliikevaihdoissa ja näin ollen kyseisten kahden yrityksen koossa on lisätekijä, johon komissio vetosi unionin yleisessä tuomioistuimessa osoittaakseen, että kyseisten kahden yrityksen tapaukset eivät olleet toisiinsa rinnastettavissa. On myös lisättävä, että – toisin kuin kantaja vaikuttaa väittävän – riidanalaisesta päätöksestä ei ilmene, että taloudellisilla vaikeuksilla, joita Almametilla oli, olisi ollut ratkaiseva rooli komission päätöksessä myöntää sille sakon määrän alennus suuntaviivojen 37 kohdan perusteella.

146 Komissio vetosi kirjelmissään myös kantajan toimintakertomuksiin tilikausilta 2007 ja 2008, ja se esitti ne unionin yleisen tuomioistuimen prosessinjohtotoimien yhteydessä esittämän pyynnön mukaisesti. Kyseisistä kertomuksista ilmenee, että vuonna 2007 kalsiumkarbidi ja tekniset kaasut edustivat 30,63:a prosenttia kantajan myynnistä ja että samat tuotteet olivat muodostaneet 28,95 prosenttia sen viennistä. Nämä tiedot vahvistavat päätelmän, jonka mukaan kantajan tuotevalikoima oli huomattavasti vähemmän keskittynyt kuin Almametin.

147 Kantajan toimittamista tiedoista, joiden mukaan Almamet oli yksi riidanalaisen rikkomisen alkuunpanijoista, on lopuksi todettava, että on riittävää muistuttaa, että komissio ei hyväksynyt tällaista raskauttavaa seikkaa Almametia tai ketään muutakaan rikkomiseen osallistunutta tahoa vastaan, kuten edeltä 76–79 kohdasta ilmenee, ja että kantajan perusteluissa ei ole mitään, minkä perusteella voitaisiin todeta, että tämä päätelmä on virheellinen.

148 Kaiken edellä esitetyn perusteella kantajan neljäs väite on hylättävä perusteettomana.

– Viides väite, joka koskee sakkoa sikäli kuin se on laskettu suhteessa riidanalaisen päätöksen adressaattien kokonaisliikevaihtoihin

149 Ensimmäisen kanneperusteen yhteydessä esitetyn viidennen väitteen tueksi kantaja muistuttaa kannekirjelmässään ensiksi oikeuskäytännöstä, jonka mukaan sopivan sakon määrääminen kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi ei voi olla pelkän asianomaisen yrityksen kokonaisliikevaihtoon perustuvan laskelman tulos, ja viittaa edellä 45 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa Musique Diffusion française ym. vastaan komissio annetun tuomion 121 kohtaan, ja toiseksi oikeuskäytännöstä, jonka mukaan komissio ei ole määrittäessään sakkoja kulloisenkin rikkomisen vakavuuden ja keston perusteella velvollinen varmistamaan tapauksissa, joissa sakkoja määrätään useille yrityksille samasta rikkomisesta, että kunkin yrityksen osalta lasketut sakkojen lopulliset määrät heijastavat yritysten välisiä eroavaisuuksia näiden kokonaisliikevaihdon taikka kyseisen tuotteen markkinoita koskevan liikevaihdon osalta, ja viittaa edellä 47 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa Dansk Rørindustri ym. vastaan komissio annetun tuomion 312 kohtaan. Se viittaa myös suuntaviivojen 6 ja 27 kohtaan, joista sen mukaan ilmenee, että sakon määrän vahvistaminen ei voi perustua automaattiseen ja aritmeettiseen laskentatapaan vaan se on tehtävä sellaisen kokonaisarvioinnin yhteydessä, jossa otetaan huomioon kaikki merkitykselliset seikat, ja siis loppujen lopuksi niin, että noudatetaan suhteellisuusperiaatetta.

150 Kantaja katsoo, että käsiteltävässä asiassa kyseessä olevaan rikkomiseen osallistuneille määrätyt sakot kuvastavat merkityksellistä liikevaihtoa eivätkä muita tärkeämpiä tekijöitä, mikä johtaa sen mukaan siihen ”kohtuuttomaan ja absurdiin” lopputulokseen, että sille määrätään ylivoimaisesti suurin sakko sekä absoluuttisena arvona että suhteessa kokonaisliikevaihtoon. Kantaja viittaa näiden väitteidensä tueksi eri rikkomiseen osallistuneille tahoille määrättyjen sakkojen määrien vertailutaulukkoon. Se väittää, että vaikka komissio on nähtävästi noudattanut suuntaviivoja laskiessaan sille määrättyä sakkoa, ja vaikka kyseisen sakon suuruus muille rikkomiseen osallistuneille tahoille määrättyihin sakkoihin verrattuna kuvastaa sitä, että asianomaiset tuotteet muodostavat sen myynnin ytimen, suhteellisuusperiaatteen ilmeistä loukkaamista ei voida kiistää.

151 Kantaja vetoaa tässä yhteydessä siihen, että – kuten sen esittämästä taulukosta ilmenee – jopa ”Akzo Nobelin kaltaiselle jättiläisyhtiölle” olisi määrätty seuraamuksia, jos sen leniency-hakemusta ei olisi hyväksytty, sellaisen sakon muodossa, joka olisi absoluuttisesti tarkasteltuna ollut sille määrättyä sakkoa alhaisempi ja vain 0,113 prosenttia sen maailmanlaajuisesta liikevaihdosta, siitä huolimatta, että se oli yksi kartellin aktiivisimmista jäsenistä ja rikkomisen uusija. Kantaja lisää, että kartellin jäsenille, joiden kokonaisliikevaihto oli huomattavasti sen kokonaisliikevaihtoa suurempi, määrättiin sakkoja, joilla on pelkästään symbolinen vaikutus niiden budjetteihin, kun taas sen olisi lopetettava toimintansa, jos se maksaisi määrätyn sakon.

152 Kantaja korostaa tässä yhteydessä myös, että suuntaviivojen 21 ja 25 kohdan soveltamisen yhteydessä vahvistettu 17 prosentin osuus huomioon otettavasta myynnin arvosta voi vaikuttaa lempeältä lähestymistavalta komission taholta mutta ei ole sitä kantajan osalta, koska korkeampi prosenttiosuus olisi johtanut sen tapauksessa siihen, että enimmäismäärä eli kymmenen prosenttia sen kokonaisliikevaihdosta olisi ylittynyt. Tämä näennäinen lempeys päinvastoin vain korostaa sille määrätyn sakon suhteettomuutta muille osallistujille määrättyyn sakkoon verrattuna.

153 Se lisää, että komission riidanalaisessa päätöksessä ”määräämien sakkojen rakenne ja määrä” antavat virheellisen vaikutelman siitä, että sen rikkomiseen osallistuminen oli tarkasteltavista yrityksistä vakavinta, että sen liikevaihto oli suurin ja että se oli jopa kartellin kärkihahmo ja sen aktiivisin jäsen. Kantaja pohtii, mikä sille määrätty sakko olisi ollut, jos kaikki nämä olettamat vastaisivat todellisuutta, koska sille määrätyn sakon määrä on jo hyvin lähellä enimmäismäärää eli kymmentä prosenttia sen kokonaisliikevaihdosta.

154 Kantajan näistä perusteluista on todettava, että se tuottaa kahta niistä kolmesta tuotteesta, joita rikkominen koskee, eli kalsiumkarbidijauhetta ja kalsiumkarbidigranulaattia. Kuten riidanalaisen päätöksen 288 perustelukappaleessa taulukosta ilmenee, kantajan kyseisten tuotteiden myynnin arvo viimeisenä sen kokonaisena rikkomiseen osallistumisvuonna oli edellisen tuotteen osalta 5-10 miljoonaa euroa ja jälkimmäisen tuotteen osalta 20–25 miljoonaa euroa. Edellisen tuotteen osalta kantajan myynnin arvo oli verrattavissa kartellin kolmen muun osallistujan eli tässä tapauksessa Donau Chemien, Evonik Degussan ja Holding Slovenske elektrarne d.o.o:n myynnin arvoon, ja ainoastaan kahden muun osallistujan myynnin arvo ylitti sen. Toisen tuotteen osalta kantajan myynnin arvo oli huomattavasti suurempi kuin muiden rikkomiseen osallistuneiden tahojen. Vain kolme muuta rikkomiseen osallistunutta tuotti tätä tuotetta, ja niiden myynnin arvo oli Akzo Nobelin tapauksessa 3-5 miljoonaa euroa ja Donau Chemien ja Holding Slovenske elektrarnen tapauksessa 5-10 miljoonaa euroa. Kuten lisäksi riidanalaisen päätöksen 304 perustelukappaleen taulukosta ilmenee, kantajaan sovellettiin näiden kahden tuotteen osalta rikkomiseen osallistumisvuosien mukaan määritettyjä korotuskertoimia, jotka olivat korkeimpia rikkomiseen osallistuneisiin tahoihin sovellettujen joukossa; nämä kertoimet olivat 2,5 kalsiumkarbidijauheen osalta ja 3 kalsiumkarbidigranulaatin osalta (ks. edellä 33 kohta).

155 Kun otetaan huomioon nämä seikat, joita kantaja ei mitenkään kiistä, ei ole yllättävää, että sille määrättiin absoluuttisena arvona tarkasteltuna suurin riidanalaisella päätöksellä määrätyistä sakoista. On myös todettava, että toiseksi suurin sakko eli 13,3 miljoonaa euroa määrättiin yhteisvastuullisesti SKW Stahl-Metallurgie GmbH:lle, SKW Stahl-Metallurgie AG:lle ja Arques Industriesille eli konsernille, jonka kalsiumkarbidin myynnin arvo oli korkein kaikkien rikkomiseen osallistuneiden tahojen keskuudessa. Kyseinen konserni ei kuitenkaan tuottanut kalsiumkarbidigranulaattia vaan magnesiumgranulaattia, jonka myynnin arvo oli 5-10 miljoonaa euroa. Siihen sovellettu korotuskerroin tämän jälkimmäisen tuotteen osalta vahvistettiin 1,5:ksi eli huomattavasti alhaisemmaksi kuin kantajaan sovellettu korotuskerroin sen kalsiumkarbidigranulaatin myynnin osalta. Nämä poikkeamat selittävät kyseiselle yritykselle ja kantajalle määrätyn sakon määrän eron.

156 Jos Akzo Nobel ei olisi saanut sakkoimmuniteettia komission kanssa tekemänsä yhteistyön vuoksi, sille olisi määrätty 8,7 miljoonan euron sakko, kuten riidanalaisen päätöksen 308 perustelukappaleesta ilmenee. Tämä sakon alhaisempi määrä kantajalle määrättyyn sakkoon verrattuna selittyy sillä, että vaikka Akzo Nobelin kalsiumkarbidijauheen myynnin arvo eli 10–15 miljoonaa euroa oli toki suurempi kuin kantajan saman tuotteen myynnin arvo, Akzo Nobelin kalsiumkarbidigranulaatin myynnin arvo oli puolestaan huomattavasti alhaisempi kuin kantajan tämän tuotteen myynnin arvo (ks. edellä 154 kohta). Lisäksi Akzo Nobel osallistui rikkomiseen lyhyemmän ajan kuin kantaja, ja siihen sovellettiin vain korotuskerrointa 2 kummankin sen tuottaman tuotteen osalta.

157 Edellä esitetty kumoaa kantajan väitteen, jonka mukaan sille määrätyn sakon määrä oli suhteeton. Se osoittaa, että määrä ei ollut suuri sattumalta vaan selittyy sillä, että se oli rikkomisen kohteena olleista kolmesta tuotteesta yhden selvästi tärkein tuottaja ja toisen tärkeä tuottaja ja että lisäksi sen

rikkomiseen osallistumisen kesto oli kaikkien osallistujien keskuudessa pisin. Toisin sanoen kantajalle määrätyn sakon suuruus selittyy sen rikkomiseen osallistumisen - kun huomioon otetaan myös rikkomisen kesto - suhteellisella vakavuudella muihin osallistujiin verrattuna. Tästä on todettava, että kantajan emoyhtiötä eli 1. garantovanáa lukuun ottamatta ainoastaan yhteen toiseen yhtiöön eli tässä tapauksessa Donau Chemieen sovellettiin samoja korotuskertoimia kuin siihen. Vaikka kyseisen yhtiön kalsiumkarbidijauheen myynnin arvo oli verrattavissa kantajan myynnin arvoon, sen kalsiumkarbidigranulaatin myynnin arvo oli kuitenkin huomattavasti alhaisempi eli 5-10 miljoonaa euroa. Lisäksi Donau Chemielle myönnettiin 35 prosentin sakon alennus, koska se oli tehnyt yhteistyötä komission kanssa (ks. riidanalaisen päätöksen 346 perustelukappale), minkä vuoksi sille määrättiin 5 miljoonan euron sakko 7,7 miljoonan euron sijaan (ks. riidanalaisen päätöksen 308 perustelukappale).

158 Edellä esitetystä seuraa, että kantajan argumentti, jonka mukaan sille määrätyn sakon määrä oli suhteeton, perustuu loppujen lopuksi vain eri rikkomiseen osallistuneille määrättyjen sakkojen määrien vertailuun, prosenttiosuutena niiden kokonaisliikevaihdoista ilmaistuna. Oikeuskäytännössä ei kuitenkaan ole mitään, minkä perusteella voitaisiin päätellä, että tällainen vertailu, sellaisena kuin kantaja sen teki, voidaan tehdä määrätyn sakon määrän oikeasuhteisuuden tai suhteettomuuden määrittämiseksi.

159 Yhtäältä on selvää, että kantajan itse mainitsemassa oikeuskäytännössä, johon viitataan edellä 149 kohdassa, ei hyväksytä tällaista vertailua.

160 Toisaalta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa ei edellytetä, että tapauksessa, jossa sakkoja määrätään useammalle samaan rikkomiseen syyllistyneelle yritykselle, pienelle tai keskisuurelle yritykselle määrätyn sakon määrä ei saisi prosenttiosuutena liikevaihdosta olla suurempi kuin suuremmille yrityksille määrättyjen sakkojen määrä. Kyseisestä säännöksestä nimittäin ilmenee, että sekä pienten ja keskisuurten yritysten että suurempien yritysten osalta on otettava sakon suuruutta määritettäessä huomioon rikkomisen vakavuus ja kesto. Jos komissio asettaa kullekin samaan rikkomiseen osallistuneelle yritykselle rikkomisen vakavuuden ja keston mukaan perustellut sakot, sitä ei voida moittia siitä, että joillekin yrityksille asetettujen sakkojen määrä on liikevaihtoon nähden suurempi kuin toisille yrityksille asetettujen (asia T-303/02, Westfalen Gassen Nederland v. komissio, tuomio 5.12.2006, Kok., s. II-4567, 174 kohta sekä yhdistetyt asiat T-456/05 ja T-457/05, Gütermann ja Zwicky v. komissio, tuomio 28.4.2010, Kok., s. II-1443, 280 kohta).

161 Kantajan argumentista, joka koskee sitä, että sille määrätyn sakon määrä oli hyvin lähellä kymmenen prosentin enimmäismäärää kokonaisliikevaihdosta (ks. edellä 152 ja 153 kohta), on todettava, että siinä jätetään huomiotta tämän enimmäismäärän luonne. Summa, joka vastaa kymmentä prosenttia kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneen kokonaisliikevaihdosta, ei nimittäin ole sakon enimmäismäärä, joka voidaan määrätä vai vakavimmissa rikkomistapauksissa, toisin kuin kantaja näyttää olettavan. Kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, kyseessä on pikemminkin tasoitusraja, jonka ainoana mahdollisena seurauksena on se, että rikkomisen vakavuuden ja keston arviointiperusteiden perusteella laskettua sakon määrää alennetaan korkeimmalle sallitulle tasolle. Sen soveltaminen merkitsee sitä, että kyseessä oleva yritys ei maksa sakkoa, joka näiden arviointiperusteiden perusteella toteutetusta arvioinnista lähtökohtaisesti seuraa (edellä 47 kohdassa mainittu asia Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomion 283 kohta).

162 Oikeuskäytännössä on näin ollen katsottu, että tämä raja ei merkitse sitä, että komissiota kiellettäisiin viittaamasta sakon laskemista varten väliaikaiseen määrään, joka ylittää tämän enimmäismäärän. Siinä ei myöskään kielletä sitä, että väliaikaiset laskutoimitukset, joissa otetaan huomioon rikkomisen vakavuus ja kesto, toteutetaan kyseistä enimmäismäärää suuremman määrän osalta. Jos laskemisen jälkeen ilmenee, että sakon lopullista määrää on alennettava kyseisen enimmäismäärän ylittävällä määrällä, se, että tietyt tämän yli menevän määrän osatekijät, kuten rikkomisen vakavuus ja kesto,

eivät vaikuta tosiasiallisesti sakon määrään, on pelkästään seuraus siitä, että tätä enimmäismäärää sovelletaan kyseiseen lopulliseen määrään (edellä 47 kohdassa mainittu asia Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomion 278 ja 279 kohta).

163 Tästä seuraa, että pelkästään se, että kantajalle määrätty sakko on hyvin lähellä enimmäismäärää eli kymmentä prosenttia sen kokonaisliikevaihdosta, ei voi merkitä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen tai suhteellisuusperiaatteen loukkaamista, vaikka tämä prosenttiosuus on pienempi kartellin muiden osallistujien osalta. Tämä seuraus liittyy erottamattomasti kymmenen prosentin enimmäismäärän tulkintaan pelkkänä tasoitusrajana, jota sovelletaan sen jälkeen, kun sakon määrää on mahdollisesti alennettu lieventävien seikkojen perusteella tai suhteellisuusperiaatteen vuoksi (asia T-211/08, Putters International v. komissio, tuomio 16.6.2011, Kok., s. II-3729, 74 kohta).

164 Samasta syystä yksinomaan se, että tämän enimmäismäärän soveltamisen vuoksi kantajalle ei edes vielä vakavammassa rikkomistapauksessa määrättäisi huomattavasti korkeampaa sakkoa, ei osoita, että sille riidanalaisella päätöksellä määrätyn sakon määrä olisi suhteeton. On joka tapauksessa todettava yleisemmin, että yritykselle kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi määrätyn sakon oikeasuhteisuutta tai suhteettomuutta ei voida arvioida vertailemalla tosiasiassa määrättyä sakkoa ja sakkoa, joka olisi pitänyt määrätä mahdollisesti vielä vakavammasta rikkomisesta, koska yritysten oletetaan noudattavan kilpailusääntöjä eikä rikkovan niitä. On lisäksi todettava, että sellaisen väitteen tukemiseksi, jonka mukaan rikkominen, johon kantaja syyllistyi, ei ollut niin merkittävä kuin se olisi voinut olla, kantaja toistaa väitteet, jotka on hylättävä perusteettomina, kuten edeltä 86–89 ja 97–106 kohdasta ilmenee.

165 Tästä seuraa, että viidettä väitettä ei voida hyväksyä.

– Kuudes väite, johon vedottiin suullisessa käsittelyssä ja joka koskee huomioon otettavaa myynnin arvoa sakon perusmäärän laskennassa

166 Kantaja väitti suullisessa käsittelyssä muun muassa, että sitä oli syrjitty, koska laskiessaan Almametin huomioon otettavaa myynnin arvoa sille määrättävän sakon perusmäärän vahvistamiseksi komissio oli vähentänyt kyseisen yhtiön kantajalta ostaman ja sittemmin omille asiakkailleen jälleenmyymän kalsiumkarbidin arvon. Kantajan mukaan sen oman myynnin arvoon olisi pitänyt soveltaa vastaavaa vähennystä, mikä olisi johtanut sille määrätyn sakon määrän huomattavaan alentamiseen.

167 Kuten on jo todettu (ks. edellä 42 kohta), komissio väittää, että tätä väitettä ei voitu ottaa tutkittavaksi, koska siihen vedottiin ensimmäistä kertaa suullisessa käsittelyssä eikä se perustunut oikeudenkäynnin aikana esiin tulleisiin seikkoihin. Kantaja, jota kehotettiin esittämään tätä koskevat huomautuksensa, totesi, että edellisessä kohdassa tiivistetysti esitettyyn väitteeseen oli jo vedottu kannekirjelmän 17 kohdassa. Kaikki nämä lausumat merkittiin suullisen käsittelyn pöytäkirjaan.

168 On muistutettava, että unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdasta ja 48 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että kannekirjelmässä on mainittava oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista ja että asian käsittelyn kuluessa ei saada vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin. Peruste, jolla laajennetaan aikaisemmin – nimenomaisesti tai implisiittisesti – kannekirjelmässä esitettyä perustetta ja jolla on läheinen yhteys tähän perusteeseen, on kuitenkin otettava tutkittavaksi (asia T-37/89, Hanning v. parlamentti, tuomio 20.9.1990, Kok., s. II-463, 38 kohta ja asia T-345/05, Mote v. parlamentti, tuomio 15.10.2008, Kok., s. II-2849, 85 kohta). Vastaavaa ratkaisua on sovellettava kanneperusteen tueksi esitettyyn väitteeseen (asia T-231/99, Joynson v. komissio, tuomio 21.3.2002, Kok., s. II-2085, 156 kohta ja em. asia Mote v. parlamentti, tuomion 85 kohta).

169 Käsiteltävässä asiassa ei vaikuta siltä eikä kantaja väitä, että kuudes väite perustuisi käsittelyn aikana esille tulleisiin oikeudellisiin seikkoihin ja tosiseikkoihin. Tämä väite koskee nimittäin tapaa, jolla komissio laski Almametille määräämänsä sakon perusmäärän. Tämän laskentatavan muodostavat tekijät kuvaillaan selvästi riidanalaisen päätöksen 288 perustelukappaleen toisessa luetelmakohdassa, joten kantaja oli tietoinen niistä kannekirjelmänsä esittäessään.

170 Kuudennen väitteen tutkittavaksi ottamisesta lausumiseksi on tässä tilanteessa selvitettävä, esitettiinkö se jo kannekirjelmässä, kuten kantaja väittää.

171 Näin ei kuitenkaan ole. Kannekirjelmän 17 kohdalla, johon kantaja tässä yhteydessä viittaa, ei ole merkitystä. Kyseinen kohta alkaa toteamuksella, jonka mukaan ”tässä ei periaatteessa kiistetä myynnin arvon laskemista, sakon perusmäärän suuruuden määrittämistä osuutena myynnin arvosta eikä komission suorittamaa korotusta vuosien määrällä”. Kyseinen kohta jatkuu siten, että siinä esitetään kantajan väite, joka on kuvattu tiivistetysti edellä 152 kohdassa. Tämä väite ei liity mitenkään kuudenteen väitteeseen, sellaisena kuin se esitettiin suullisessa käsittelyssä.

172 Lisäksi yksinomaan edellä 130–148 kohdassa tutkittu ja hylätty neljäs väite koskee kantajan syrjintää Almametin kohteluun verrattuna. Kyseinen väite koskee kuitenkin täysin eri kysymystä kuin sakon perusmäärän laskemista. Neljäs väite koskee nimittäin Almametille suuntaviivojen 37 kohdan perusteella myönnettyä sakon määrän alentamista, jonka pelkkänä laajentamisena kuudetta väitettä ei voida pitää. Lisäksi vaikuttaa siltä, että kantajan väite, sellaisena kuin se esitetään kannekirjelmässä ja toistetaan edellisessä kohdassa, voidaan ymmärtää vain siten, että kantaja ei aikonut vedota kannekirjelmässään väitteeseen, joka koskee sakon perusmäärää ja sen määrittämistä rikkomiseen nähden toteutetun myynnin arvon mukaan.

173 Kuudes väite on näin ollen jätettävä tutkimatta. Koska kaikki ensimmäisen kanneperusteen yhteydessä esitetyn väitteet on hylätty, kyseinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste, joka koskee olennaisten menettelymääräysten rikkomista, tosiseikkoja koskevaa virhettä sekä ilmeistä arviointivirhettä, koska komissio kieltäytyi ottamasta huomioon kantajan maksukyvyttömyyttä

Suuntaviivat

174 Sakkojen määrän laskennasta annettujen suuntaviivojen 35 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Poikkeustilanteissa komissio voi pyynnöstä ottaa huomioon yrityksen maksukyvyttömyyden erityisissä sosiaalisissa ja taloudellisissa olosuhteissa. Komissio ei alenna sakkoa tämän seikan perusteella pelkästään epäedullisen tai tappiollisen taloudellisen tilanteen vuoksi. Alennus voidaan myöntää vain sillä perusteella, että esitetään objektiiviset todisteet siitä, että sakon määrääminen näissä suuntaviivoissa vahvistetuin edellytyksin vaarantaisi väistämättä kyseisen yrityksen elinkelpoisuuden ja muuttaisi sen omaisuuserät täysin arvottomiksi.”

Riidanalainen päätös

175 Kantaja esitti komissiolle hakemuksen, jossa pyydettiin huomioimaan sakon suuruutta määritettäessä sen maksukyvyttömyys ja joka hylättiin riidanalaisen päätöksen 377 perustelukappaleessa esitetyistä syistä. Kyseisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Tutkittuaan NCHZ:n (Novácke chemické závody) - - toimittamat tiedot komissio katsoo, että ne eivät osoita, että tällä päätöksellä määrätty sakko vaarantaisi väistämättä NCHZ:n elinkelpoisuuden ja muuttaisi sen omaisuuserät täysin arvottomiksi. Näin ollen NCHZ:n maksukyvyttömyyttä koskeva hakemus hylätään.”

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

176 Osoittaakseen tämän hylkäävän päätöksen vääräksi kantaja esittää aluksi tiettyjä yleisiä huomautuksia, jotka koskevat suuntaviivojen 35 kohdan tavoitetta ja tulkintaa. Se kuvaa tämän jälkeen taloudellisen tilanteensa ennen sakon määräämistä ja väittää, että se on ollut jonkin aikaa ”konkurssin partaalla”. Vuosi 2004 oli sen mukaan erityisen kriittinen, koska useat velkojat katsoivat, että se ei kyennyt suoriutumaan maksuistaan. Kriittisen tilanteen jatkumisesta huolimatta yhtiöön vuonna 2008 liittynyt uusi osakas sekä uusi johto ovat kantajan mukaan toteuttaneet toimenpiteitä tuotannon vakauttamiseksi ja johdon tehokkuuden parantamiseksi. Johto on kantajan mukaan onnistunut sopimaan kantajan kauppakumppanien kanssa tietyistä ehdoista, jotta se voi selviytyä hankalasta vaiheestaan, uudistua ja menestyä markkinoilla. Kantaja korostaa, että sen taloudelliset ongelmat eivät liity sen kilpailukykyyn kalsiumkarbidimarkkinoilla, joilla se on kunnioitettu kilpailija, vaan ne liittyvät rasitteisiin, jotka ovat peräisin edelliseltä johdolta ja koskevat ympäristön saastumista ja huonoja strategisia investointipäätöksiä.

177 Kantaja jatkaa toteamalla, että se oli kuvaillut vaikeaa taloudellista tilannettaan 3.10.2008 päivättyyn väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa, johon se oli liittänyt asiantuntijakertomuksen. Kyseisessä kertomuksessa katsottiin kantajan mukaan muun muassa sen kirjanpitoa koskeneen analyysiin perusteella, että sen taloudellinen tilanne ja rahoitustilanne olivat huonot ja että se saattoi selviytyä toimivana yrityksenä yksinomaan kolmen edellytyksen täyttyessä; nämä olivat sen yhtiöpääoman korottaminen ainakin 400 miljoonalla Slovakian kruunulla (SKK), sellaisen oikeudenkäynnin myönteinen lopputulos, jossa sen vastapuoli oli slovakialainen valtion yksikkö, sekä komission luopuminen sakon määräämisestä kyseessä olevan rikkomisen vuoksi. Jos nämä edellytykset eivät täyttyisi, kantajan huono taloudellinen tilanne heikkenisi kyseisen asiantuntijan mukaan huomattavasti ja konkurssi saattaisi seurata suhteellisen nopeasti.

178 Kantaja analysoi seuraavaksi Slovakian konkurssilainsäädännön merkityksellisiä säännöksiä. Se kuvailee myös heikentynyttä taloudellista tilannettaan riidanalaisen päätöksen tekemisen jälkeen, koska sen velkojat olivat ”hermostuneita” ja koska pankit ja muut rahoituslaitokset peruuttivat luottoja. Analyysistä ilmenee sen mukaan, että sen olisi pakko tehdä hakemus konkurssimenettelyn aloittamisesta heti, kun sakko olisi merkitty sen kirjanpitoon ja se erääntyisi.

179 Tällainen hakemus todellakin tehtiin kanteen nostamisen jälkeen (ks. edellä 6 kohta), ja asianosaiset ovat erimielisiä siitä, oliko sakon määrääminen kantajan konkurssin syy. Komissio kiistää väitteen ja huomauttaa muun muassa, että konkurssihakemus tehtiin ennen sakon erääntymistä. Se moittii myös kantajaa siitä, ettei tämä pyytänyt saada maksaa sakkoa erissä tai yrittänyt saada pankkitakausta. Kantaja vastaa näihin väitteisiin vastauksessaan ja toteaa, että velkojiensa ja tavarantoimittajiensa ”hermostuttua” ja menetettyä luottamuksensa sakon määräämisen jälkeen sen johdon jäsenten oli sovellettavan Slovakian lainsäädännön mukaan tehtävä konkurssihakemus. Se toteaa myös, että hakemus maksamisesta erissä ei todennäköisesti olisi onnistunut ja että edes päinvastaisessa tapauksessa tällainen mahdollisuus ei riittäisi sen konkurssin estämiseen. Kantaja lisää, että sen oli mahdotonta saada pankkitakausta.

180 Kantaja väittää myös, että sen konkurssin vaikutukset olisivat haitallisia sosiaalisissa ja alueellisissa olosuhteissa, jotka on suuntaviivojen 35 kohdan mukaan otettava huomioon. Se toteaa tästä, että se on yksi Slovakian tärkeimmistä työnantajista ja että sillä on strategista merkitystä slovakialaiselle Ylä-Nitran alueen, missä sen tuotantolaitokset sijaitsevat, talouselämälle. Niiden mahdollinen sulkeminen johtaisi paitsi sen 2 000 työntekijän irtisanomiseen myös monen muun saman alueen yrityksen ja muun muassa sen tavarantoimittajien tuotannon lopettamiseen tai huomattavaan vähentämiseen.

181 Slovakian tasavalta, joka uhrasi koko väliintulokirjelmänsä kantajan toiminnan mahdollisesta lopettamisesta Prievidzan piirin, joka kuuluu Ylä-Nitran alueeseen ja jossa kantajan laitokset sijaitsevat, sosiaaliselle tilanteelle koituvien negatiivisten vaikutusten osoittamiseen, tukee näitä kantajan väitteitä. Tämä mahdollisuus merkitsisi sen mukaan työttömyyden kasvua, joka perustuisi sekä suoraan kantajan työntekijöiden irtisanomiseen että epäsuoraan ”ketjureaktioon”, joka vaarantaisi työpaikat kantajan tavarantoimittajayrityksissä. Slovakian tasavalta korostaa, että monilla näistä työntekijöistä ei olisi mitään todellisia mahdollisuuksia löytää uutta työtä. Suullisessa käsittelyssä Slovakian tasavalta esitti uusia asiakirjoja, joiden perusteella voidaan päivittää sen väliintulokirjelmässä esitetyt tiedot.

182 Kantaja sanoo olevansa vakuuttunut siitä, että se on osoittanut edellä tiivistetysti esitetyin argumentein, että suuntaviivojen 35 kohdan soveltamisedellytykset täyttyivät sen tapauksessa. Se moittii näin ollen komissiota ”olennaisten menettelymääräysten” rikkomisesta, koska tämä ei selittänyt oikeudenkäynnin aikana eikä riidanalaisessa päätöksessä, miksi seikat, jotka esitettiin kantajan suuntaviivojen 35 kohdan soveltamishakemuksen tueksi, eivät osoita, että sakolla vaarannettiin väistämättä kyseisen yrityksen elinkelpoisuus ja muutettiin sen omaisuuserät täysin arvottomiksi. Se katsoo, että riidanalaisen päätöksen 377 perustelukappaleessa mainittua lyhyttä lausumaa ei voida tässä yhteydessä pitää riittävänä.

183 Kantaja katsoo myös, että komissio ei tutkinut riittävästi kantajan suuntaviivojen 35 kohdan soveltamishakemuksensa tueksi esittämää selvitystä ja että komission kyseisten seikkojen arviointiin liittyi joka tapauksessa ilmeinen arviointivirhe, koska tämä ei pitänyt kantajan konkurssia oli välittömänä, eikä soveltanut suuntaviivojen kyseistä kohtaa. Kantaja pyytää lisäksi unionin yleistä tuomioistuinta täyttä harkintavaltaansa käyttäen tutkimaan itse kyseisen selvityksen ja määräämään tarvittaessa asiantuntijatutkimuksesta sen arvioimiseksi, missä määrin kantajalle määrätty sakko käynnisti konkurssiin julistamisen ja yrityksen sulkemisen, ja kyseistä toimenpidettä voidaan sen mukaan tarvittaessa täydentää kuulemalla Slovakian oikeuden ja erityisesti konkurssioikeuden asiantuntijaa.

184 On myös todettava, kuten Slovakian tasavalta ja kantajat esittivät, että kantajaan voitiin soveltaa 5.11.2009 annettua zákon o niektorých opatreniach týkajúcich sa strategických spoločností a o zmene a doplnení niektorých zákonovia (strategisia yrityksiä koskevista tietyistä toimenpiteistä annettu laki) nro 493/2009 Z.z.. Kyseisessä laissa säädetään, että ”strategiseksi” katsotun yrityksen konkurssipesän pesänhoitajan lainmukaisena velvollisuutena on pitää se toiminnassa ja Slovakian tasavalta voi käyttää tällaisen yrityksen omaisuuseriä koskevaa etuosto-oikeuttaan. Kantaja nimettiin kyseisessä laissa tarkoitetuksi strategiseksi yritykseksi Slovakian toimivaltaisen viranomaisen 2.12.2009 tekemällä päätöksellä. Slovakian tasavallan mukaan tämän vuoksi kantaja saattoi jatkaa toimintaansa konkurssiin julistamisensa jälkeen ja sen henkilöstön joukkovähentämiset voitiin välttää. On kuitenkin ilmeistä, että tämä kehitys tapahtui riidanalaisen päätöksen tekemisen jälkeen eikä se ollut mitenkään ennakoitavissa sen tekemishetkellä ja että tämän kehityksen vuoksi kantajan pyytämällä asiantuntijatoimenpiteellä ei ole enää kohdetta, koska konkurssi oli jo julistettu. Sitä ei näin ollen voida ottaa huomioon tämän kanneperusteen tutkimiseksi.

185 Ennen kuin tarkastellaan kantajan toisen kanneperusteensa tueksi esittämiä väitteitä on tarkasteltava suuntaviivojen 35 kohdan tarkoitusta ja tulkintaa.

186 Oikeuskäytännössä on toistuvasti katsottu, että komissio ei lähtökohtaisesti ole velvollinen ottamaan sakon suuruutta määrittäessään huomioon yrityksen tappiollista taloudellista tilannetta, sillä tällaisen velvollisuuden hyväksyminen merkitsisi perusteettoman kilpailuedun antamista niille yrityksille, jotka ovat vähiten sopeutuneita markkinatilanteeseen (em. yhdistetyt asiat Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomion 327 kohta; asia T-213/00, CMA CGM ym. v. komissio, tuomio 19.3.2003, Kok., s. II-913, 351 kohta ja em. yhdistetyt asiat Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomion 370 kohta).

187 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että unionin oikeudessa ei sellaisenaan kielletä sitä, että unionin viranomaisen toteuttama toimenpide johtaa tietyn yrityksen konkurssiin tai selvitystilaan. Vaikka yrityksen tällaisella selvitystilaan asettamisella kyseisessä oikeudellisessa muodossaan voidaankin vahingoittaa omistajien tai osakkeiden taikka osuuksien omistajien taloudellisia etuja, se ei merkitse kuitenkaan sitä, että myös yrityksen henkilöstö sekä aineelliset ja aineettomat osatekijät menettäisivät arvonsa (em. yhdistetyt asiat Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomion 372 kohta; asia T-64/02, Heubach v. komissio, tuomio 29.11.2005, Kok., s. II-5137, 163 kohta ja asia T-452/05, BST v. komissio, tuomio 28.4.2010, Kok., s. II-1373, 96 kohta).

188 Ei voida katsoa, että suuntaviivojen 35 kohdan hyväksyessään komissio olisi asettanut itselleen jonkinlaisen velvoitteen, joka olisi vastoin kyseistä oikeuskäytäntöä. Tästä on osoituksena se, että kyseisessä kohdassa ei viitata yrityksen konkurssiin vaan se koskee tilannetta, joka tapahtuu ”erityisissä sosiaalisissa ja taloudellisissa olosuhteissa”, joissa sakon määrääminen ”vaarantaisi väistämättä kyseisen yrityksen elinkelpoisuuden ja muuttaisi sen omaisuuserät täysin arvottomiksi”.

189 Tästä seuraa, että pelkästään se, että sakon määrääminen kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi saattaa aiheuttaa asianomaisen yrityksen konkurssin, ei riitä, kun on kyse suuntaviivojen 35 kohdan soveltamisesta. Edellä 187 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että vaikka konkurssi vahingoittaisi asianomaisten omistajien tai osakkeiden taikka osuuksien omistajien taloudellisia etuja, se ei merkitse kuitenkaan välttämättä sitä, että asianomainen yritys häviäisi. Yritys voi jatkaa olemassaoloaan sellaisenaan joko tilanteessa, jossa konkurssiin julistettu yritys pääomitetaan, kyseisen yrityksen toiminnan ylläpitämisestä vastaavana oikeushenkilönä tai tilanteessa, jossa toinen yksikkö ottaa haltuunsa kaikki sen omaisuuserät ja siis yrityksen, taloudellista toimintaa harjoittavana yksikkönä. Tämä voi tapahtua joko konkurssissa olevan yhtiön omaisuuserien ostamisella vapaaehtoisesti tai niiden pakkomyynnillä siten, että toiminnan harjoittaminen jatkuu.

190 Suuntaviivojen 35 kohta on näin ollen erityisesti siinä olevan viittauksen, joka koskee asianomaisen yrityksen omaisuuserien muuttumista täysin arvottomiksi, osalta ymmärrettävä siten, että se koskee tilannetta, jossa edellisessä kohdassa tarkoitettu yrityksen tai ainakin sen omaisuuserien ostaminen kokonaan vaikuttaa epätodennäköiseltä tai jopa mahdottomalta. Tällaisessa tilanteessa konkurssissa olevan yrityksen omaisuuserät muodostavat tekijät tarjotaan yksitellen myyntiin, ja on todennäköistä, että monet niistä eivät löydä ostajaa tai ne myydään parhaimmassa tapauksessa vain huomattavasti alennettuun hintaan, joten vaikuttaa perustellulta puhua niiden muuttumisesta arvottomiksi, kuten suuntaviivojen 35 kohdassa tehdään.

191 Komission itsensä suullisessa käsittelyssä esittämät selitykset tukevat tätä päätelmää. Komissio nimittäin totesi, että se ei soveltanut kirjaimellisesti suuntaviivojen 35 kohdassa vahvistettua edellytystä, jonka mukaan olemassa on oltava vaara siitä, että asianomaisen yrityksen omaisuuserät muuttuvat täysin arvottomiksi, vaan että se yritti määrittää, käytettäisiinkö omaisuuseriä edelleen tuotteiden valmistuksessa. Nämä lausumat merkittiin suullisen käsittelyn pöytäkirjaan. Tästä seuraa, että komission tekemä tulkinta suuntaviivojen 35 kohdasta on pääosin sama kuin edellisessä kohdassa esitetty tulkinta.

192 On myös muistutettava, että suuntaviivojen kyseistä kohtaa sovelletaan sen sanamuodon mukaisesti ”erityisissä sosiaalisissa ja taloudellisissa olosuhteissa”. Oikeuskäytännön mukaan tällaiset olosuhteet muodostuvat seurauksista, joita sakon maksamisella voisi olla etenkin työttömyyden kasvun tai kyseisen yrityksen ala- ja yläpuolella tuotantoketjussa olevien talouden alojen heikentymisen kannalta (asia C-308/04 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 29.6.2006, Kok., s. I-5977, 106 kohta).

193 Jos edellisissä kolmessa kohdassa esitetyt edellytykset täyttyvät, on todellakin todettava, että sakon määräämisellä, joka saattaa aiheuttaa asianomaisen yrityksen häviämisen, loukataan suhteellisuusperiaatetta, jota komission on noudatettava aina, kun se päättää määrätä sakkoja kilpailuoikeuden perusteella (ks. edellä 44 kohta).

194 Kantajan toisen kanneperusteensa yhteydessä esittämiä perusteluja on tutkittava näiden yleisten huomautusten valossa.

195 Tästä on todettava aluksi, että kantaja esittää näillä perusteluilla sekä muotoa koskevan väitteen, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä (ks. edellä 182 kohta), että asiasisältöä koskevan väitteen eli komission tosiseikkoja koskevan virheen ja ilmeisen arviointivirheen (ks. edellä 183 kohta). Kantaja pyytää lisäksi unionin yleistä tuomioistuinta käyttämään sille sakkojen alalla kuuluvaa täyttä harkintavaltaa kantajalle määrätyn sakon kumoamiseksi tai sen määrän alentamiseksi.

196 On todettava, että kantajan hakemus, joka koskee suuntaviivojen 35 kohdan soveltamista sen tapauksessa, sekä sen perustelut unionin yleisessä tuomioistuimessa kyseisen hakemuksen hylkäämisen riitauttamiseksi perustuvat virheelliseen käsitykseen kyseisen kohdan soveltamisedellytyksistä.

197 Esittäessään hakemuksensa siitä, että sen väitetty maksukyvyttömyys otettaisiin huomioon, kantaja toki oli tietoinen tarpeesta osoittaa edellä mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetut ”erityiset sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet” (ks. 192 kohta), ja se uhrasi tälle kysymykselle osan 27.3.2009 päivätystä kirjeestään, johon kyseinen hakemus sisältyi. Kantaja esitti siinä pääosin samat perustelut kuin se ja Slovakian tasavalta esittivät unionin yleisessä tuomioistuimessa (ks. edellä 180 ja 181 kohta). Nämä perustelut, joita komissio ei mitenkään kiistä, osoittavat oikeudellisesti riittävällä tavalla suuntaviivojen 35 kohdassa edellytettyjen erityisten olosuhteiden olemassaolon, joten on katsottava, että kyseisen kohdan tämä soveltamisedellytys täyttyy.

198 Sen sijaan esittäessään hakemustaan väitetyn maksukyvyttömyytensä huomioon ottamisesta kantaja vaikuttaa luopuneensa virheellisestä olettamasta, jonka mukaan tässä yhteydessä on riittävää osoittaa, että sakon määrääminen aiheuttaisi sen konkurssin. Näin ollen asiantuntijakertomus, jonka kantaja esittää väitetiedoksiantoon antamansa vastauksen liitteenä ja johon viitataan edellä 177 kohdassa, omistetaan ”NCHZ-yhtiön taloudellisen olemassaolon jatkumiselle”.

199 Tästä on huomautettava, että kantaja vääristää jossain määrin kyseisen kertomuksen sanamuotoa, kun se väittää, että kertomuksessa katsotaan, että kolmen edellytyksen on täytyttävä, jotta se voisi ”selviytyä toimivana yhtiönä”. Kertomuksen sanamuodosta ilmenee selvästi, että nämä edellytykset koskevat kantajan taloudellisen olemassaolon jatkumista kaupallisena yhtiönä. Kertomus jatkuu siten, että siinä todetaan, että jos kyseiset edellytykset eivät täyty, ”on odotettavissa yhtiön laskusuhdanteen huomattava syventyminen, johon liittyy kehitys kohti sangen ennenaikaista konkurssivaihetta”. Kertomuksessa ei kuitenkaan pohdita mahdollisen konkurssin seurauksia kantajan yritystoiminnan jatkamiselle, eikä siinä erityisesti lausuta sen omaisuuserien mahdollisesta vapaaehtoisesta tai ei-vapaaehtoisesta luovuttamisesta toiselle yhtiölle ja toiminnan jatkamisesta.

200 Kantaja ei myöskään käsitellyt tätä kysymystä edellä 197 kohdassa mainitussa, 27.3.2009 päivätyssä kirjeessään, jossa sen ohella, että se viittasi asian erityisiin sosiaalisiin ja taloudellisiin olosuhteisiin, se vain toimitti uusia tietoja osoittaakseen ”kriittisen taloudellisen tilanteensa”. Tätä kysymystä ei käsitellä

myöskään kannekirjelmässä. Kantaja esittää erityiset perustelut vasta vastauksessa ilmaistakseen kantansa komission väitteeseen, jonka mukaan esitetyillä todisteilla ei muun muassa osoiteta, että sen omaisuuserät olisivat muuttuneet täysin arvottomiksi.

201 Kuten on jo todettu (ks. edellä 189 ja 190 kohta), suuntaviivojen 35 kohdan soveltamiseksi ei riitä sen osoittamiseen, että asianomainen yritys julistetaan konkurssiin, jos sakko määrätään. Kyseisen kohdan sanamuodon mukaan on oltava olemassa ”objektiiviset todisteet siitä, että sakon määrääminen - - vaarantaisi väistämättä kyseisen yrityksen elinkelpoisuuden ja muuttaisi sen omaisuuserät täysin arvottomiksi”, mistä ei automaattisesti ole kyse sellaisen yhtiön konkurssitapauksessa, joka harjoittaa asianomaista yritystoimintaa. Kantaja voi näin ollen vaatia suuntaviivojen kyseisen kohdan soveltamista ainoastaan siinä tapauksessa, että se esittää objektiiviset todisteet tästä mahdollisuudesta, mikä on kyseisen kohdan olennainen soveltamisedellytys.

202 Tämä kantajan virheellinen käsitys suuntaviivojen 35 kohdan soveltamisedellytyksistä on otettava huomioon arvioitaessa väitteitä, jotka se esittää nyt tarkasteltavan kanneperusteen yhteydessä.

203 Komission perusteluvelvollisuuden väitetystä laiminlyönnistä on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 253 artiklassa edellytetyistä perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimenpiteen tehneen toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuuden täyttymistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne sekä se tarve, joka niillä, joille päätös on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, koska tutkittaessa, ovatko päätöksen tai muun toimenpiteen perustelut EY 253 artiklan mukaisia, on otettava huomioon paitsi toimenpiteen sanamuoto myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. asia T-48/02, Brouwerij Haacht v. komissio, tuomio 6.12.2005, Kok., s. II-5259, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

204 Kun tarkastellaan erityisesti perusteluvelvollisuuden laajuutta kilpailusääntöjen rikkomisesta määrättävän sakon määrän laskennassa, niin ikään vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluvelvollisuutta koskevan olennaisen muotomääräyksen vaatimukset täyttyvät, jos komissio ilmoittaa päätöksessään ne arvioinnissa huomioon ottamansa seikat, joiden avulla se on määrittänyt rikkomisen vakavuuden ja keston, sekä seikat, jotka sen on tätä varten ottanut huomioon sen omissa suuntaviivoissa olevien ohjeellisten sääntöjen mukaisesti (ks. em. asia Brouwerij Haacht v. komissio, tuomion 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

205 Kun otetaan huomioon edellä mainittu oikeuskäytäntö, on todettava, että komission riidanalaisessa päätöksessä esittämät perustelut suuntaviivojen 35 kohtaan perustuvan kantajan hakemuksen hylkäämiseksi ovat varsin suppeat, koska niissä rajoitutaan toteamaan, että kantajan esittämät tiedot eivät osoita, että määrätty sakko vaarantaisi väistämättä kyseisen yrityksen elinkelpoisuuden ja muuttaisi sen omaisuuserät täysin arvottomiksi.

206 Jos todennäköisyys sille, että kantaja julistetaan konkurssiin sakon määräämisen jälkeen, riittäisi osoittamaan, että sen elinkelpoisuuden vaarantamista ja sen omaisuuserien muuttamista täysin arvottomiksi koskeva suuntaviivojen 35 kohdan soveltamisedellytys täyttyy, kuten kantaja virheellisesti katsoo, voitaisiin toki katsoa, että riidanalaisen päätöksen 377 perustelukappale, jossa käsitellään suuntaviivojen kyseisen kohdan soveltamista koskevan kantajan hakemuksen hylkäämistä, on perusteltu puutteellisesti.

207 Oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että olosuhteet, joissa päätös tehdään ja joille on erityisesti ominaista päätöksen tekijän ja kyseisen asianosaisen välinen vuorovaikutus, voivat tietyissä tilanteissa lisätä perusteluvelvollisuutta (asia T-188/98, Kuijer v. neuvosto, tuomio 6.4.2000, Kok., s. II-1959, 44 ja 45 kohta sekä asia T-16/02, Audi v. SMHV (TDI), tuomio 3.12.2003, Kok., s. II-5167, 89 kohta).

Koska kantaja esitti asiantuntijakertomus mukaan lukien yksityiskohtaisia tietoja, jotka osoittavat, että sen mukaan sakon määräämistapauksessa olisi erittäin todennäköistä tai jopa väistämätöntä, että se julistettaisiin konkurssiin, komission oli siinä tapauksessa, että se aikoi päätyä muuhun päätelmään, esitettävä ainakin lyhyt tiivistelmä päätelmäänsä tukevista seikoista ja arvioinneista.

208 Tilanne on sitäkin suuremmalla syyllä tällainen, koska komissio väittää vastineessaan, että se tutki huolellisesti kantajan taloudellisen tilanteen ja teki muun muassa analyysin, joka perustuu ”Altmanin Z-score” -malliin, ja että se laski kantajan toimittamien tietojen perusteella tässä mallissa vahvistetun konkurssin todennäköisyysindikaattorin. Tämän indikaattorin arvo sijaitsi kantajan tapauksessa sen raja-arvon yläpuolella, joka osoittaa konkurssin suuren todennäköisyyden. Tämä johti asianosaisten väliseen väittelyyn kyseisen indikaattorin, joka laskettiin myös kantajan esittämässä asiantuntijakertomuksessa mutta komission mukaan virheellisesti, paikkansapitävyydestä ja yleisemmin todettuna siitä, miten komissio arvioi kantajan esittämää asiantuntijakertomusta hallinnollisessa menettelyssä. Kantaja esitti tässä yhteydessä niin ikään uuden asiantuntijakertomuksen taloudellisesta tilanteestaan.

209 Kantajan edellä 206 kohdassa esittämä olettama ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Kuten on jo todettu (ks. edellä 201 kohta), suuntaviivojen 35 kohdan soveltamiseksi kantaja ei voi tyytyä väittämään, että sakon määrääminen aiheuttaisi sen konkurssiin julistamisen, vaan sen on myös selvitettävä ja näytettävä toteen, miten tämä mahdollisuus vaarantaisi sen taloudellisen elinkelpoisuuden yrityksenä ja muuttaisi sen omaisuuserät täysin arvottomiksi.

210 Kantajan hakemuksessa, joka koski suuntaviivojen kyseisen kohdan soveltamista, ei kuitenkaan nimenomaisesti käsitellä tätä jälkimmäistä kysymystä (ks. edellä 198–200 kohta). Siitä ei näin ollen ole olemassa minkäänlaista kantajan ja komission välistä kirjeenvaihtoa, joten edellä 207 kohdassa mainittua oikeuskäytäntöä ei sovelleta. Tässä tilanteessa komissio saattoi perusteluvelvollisuutta laiminlyömättä tyytyä riidanalaisen päätöksen 377 perustelukappaleessa esitettyyn toteamukseen, jonka mukaan suuntaviivojen 35 kohdan olennainen soveltamisedellytys eli asianomaisen yrityksen elinkelpoisuuden vaarantaminen ja sen omaisuuserien muuttuminen täysin arvottomiksi ei täyttynyt. Kantajan väite, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä, on näin ollen hylättävä.

211 Edellä 49–51 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee joka tapauksessa, että nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleistä tuomioistuinta pyydetään paitsi valvomaan riidanalaisen päätöksen laillisuutta sekä sen muodon että sisällön osalta myös käyttämään täyttä harkintavaltaansa, mikä merkitsee sitä, että se korvaa komission arvioinnin omalla arvioinnillaan.

212 Se, että unionin tuomioistuimet käyttävät täyttä harkintavaltaansa, voi oikeuttaa sellaisten lisätietojen esittämisen ja huomioon ottamisen, joita perusteluvelvollisuus ei sinänsä edellytä mainitsemaan päätöksessä (asia C-248/98 P, KNP BT v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok., s. I-9641, 40 kohta; em. asia SCA Holding v. komissio, tuomion 55 kohta ja em. asia Cheil Jedang v. komissio, tuomion 215 kohta). Kun unionin tuomioistuimet ottavat tarvittaessa huomioon tällaiset lisätiedot, joita komission päätöksessä ei mainita, ne voivat muun muassa katsoa täyttä harkintavaltaansa käyttäen, että määrätyn sakon määrä on tarkoituksenmukainen (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-101/05 ja T-111/05, BASF ja UCB v. komissio, tuomio 12.12.2007, Kok., s. II-4949, 71 ja 72 kohta), vaikka komission päätöstä ei olisi perusteltu riittävästi (ks. vastaavasti asia T-30/05, Prym ja Prym Consumer v. komissio, tuomio 12.9.2007, 190 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

213 Käsiteltävässä asiassa kantaja kiistää asiakysymyksen osalta komission arvioinnin, joka sai tämän hylkäämään hakemuksen sen maksukyvyttömyyden huomioon ottamisesta. Se ei tyydy tässä yhteydessä vetoamaan tosiseikkoja koskevaan virheeseen tai ilmeiseen arviointivirheeseen vaan pyytää niin ikään unionin yleistä tuomioistuinta käyttämään täyttä harkintavaltaansa. Komissio vaatii puolestaan vastineessaan unionin yleistä tuomioistuinta täyttä harkintavaltaansa käyttäen pysyttämään sakon määrän, jos se katsoo, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat puutteelliset.

214 Jos riidanalaisen päätöksen perustelut ovat puutteelliset siltä osin kuin siinä hylätään kantajan edellä mainittu hakemus, ennen sen mahdollista kumoamista tästä syystä on tässä tilanteessa tarkasteltava kantajan perusteluja, joilla kiistetään asiakysymyksen osalta hakemuksen hylkääminen, paitsi sen määrittelemiseksi, liittyykö hakemuksen hylkäämiseen kantajan väittämiä virheitä asiakysymyksen osalta, myös sen määrittelemiseksi, onko unionin yleisen tuomioistuimen sillä tällä alalla olevaa täyttä harkintavaltaa käyttäen kumottava sakko tai alennettava sen määrää, kuten kantaja vaatii, vai pysytettävä se, kuten komissio vaatii.

215 Tästä on todettava ensiksi, että sen enempää asiantuntijakertomuksessa, jonka kantaja liitti väitetiedoksiantoon antamaansa vastaukseen, kuin 27.3.2009 päivätyssä kirjeessäkään ei käsitellä nimenomaisesti kantajan yrityksen elinkelpoisuutta ja sen omaisuuserien mahdollista muuttumista täysin arvottomiksi sakon määräämisen vuoksi (ks. edellä 199 ja 200 kohta) eikä niissä myöskään ole mitään, mikä antaisi olettaa, että näin voisi tapahtua.

216 Kantajan kannekirjelmässään esittämät argumentit eivät toiseksi myöskään puhu tällaisen mahdollisuuden puolesta vaan antavat päinvastoin aiheen olettaa, että jopa konkurssitilanteessa yrityksen jatkuminen kantajan pääomittamisen jälkeen tai sen jälkeen, kun toinen yksikkö on hankkinut sen omaisuuserät siten, että toimintaa jatketaan, oli todennäköistä. Siitä huolimatta, että kantaja oli omien väitteidensä mukaan ollut ”jo jonkin aikaa konkurssin partaalla”, yhtiöön nimittäin liittyi vuonna 2008 uusi osakas, mikä osoittaa, että oli olemassa investoijia, joita kiinnosti kantajan osakkuuden hankkiminen. Tämä voi selittyä sillä, että – kuten kantaja itse väittää – se oli kunnioitettu kilpailija kalsiumkarbidimarkkinoilla eivätkä sen taloudelliset ongelmat liittyneet sen kilpailukykyyn kyseisillä markkinoilla.

217 Kolmanneksi kantajan hallituksen 17.9.2009 päivätyn lausuman, joka on osoitettu sen ”liikekumppaneille” ja jonka komissio esittää vastineensa liitteenä, sanamuoto vahvistaa tämän vaikutelman. Siinä todetaan, että konkurssihakemuksen tavoitteena oli suojata kantajan omaisuuseriä tuotannon ylläpitämiseksi. Hallitus toteaa, että kantaja voi säilyttää asemansa markkinoilla, mikä on sen mukaan ”merkki elinvoimaisuudesta ja sisäisestä voimasta”, ja mainitsee ”yhtiön elvyttämismenettelyn”, jolla ei sen mukaan aseteta millään tavoin kyseenalaiseksi sen ”toiminta- ja maksukykyä”.

218 Neljänneksi kantajan vastauksessaan esittämät perustelut sen osoittamiseksi, että sen joutuminen selvitystilaan oli väistämätöntä ja että sen omaisuuserät muuttuisivat täysin arvottomiksi, eivät myöskään vakuuta. Kantaja vastaa tässä yhteydessä ensiksi komission vastineessaan esittämään argumenttiin, jonka mukaan se oli jo muodostanut noin 11 miljoonan euron varauksen sakon kattamiseksi. Tällä argumentilla ei kuitenkaan ole merkitystä, koska se ei koske yrityksen mahdollista jatkamista sen konkurssiin julistamisen jälkeen vaan kysymystä siitä, oliko konkurssi sakon määräämisen väistämätön seuraus.

219 Kantaja käsittelee perustelujensa tässä osassa myös kahta muuta kysymystä. Yhtäältä se vastaa komission väitteisiin, jotka koskevat sitä, että toinen yritys hankkisi mahdollisesti sen omaisuuserät. Toisaalta se vastaa komission argumenttiin, jonka mukaan se ei ollut pyytänyt saneerausmenettelyn aloittamista.

220 Edellisessä kohdassa mainituista kahdesta kysymyksestä ensimmäisestä kantaja väittää, että on ”vaikeaa esittää todisteita siitä, ettei jotain tapahdu milloinkaan” mutta se ei missään tapauksessa ole tietoinen yhdestäkään yrityksestä, joka ”olisi kiinnostunut ostamaan sen omaisuuserät (ja vastattavat)”. Tämä vastaus perustuu kuitenkin virheelliseen lähtökohtaan. Edellä 189 kohdassa tarkoitettu konkurssissa olevan yhtiön omaisuuserien myynti toiminnan harjoittamisen jatkamiseksi ei vastoin kantajan näkemystä merkitse sitä, että ostajalle siirrettäisiin myös kyseisen yhtiön vastattavat. Vastattaviin sisältyvät velat katetaan myyntituloilla. On todennäköistä, että ne voidaan kattaa vain osittain, koska muuten yhtiötä ei olisi julistettu konkurssiin. On kuitenkin niin, että yleisesti ottaen konkurssissa olevan yhtiön kaikkien omaisuuserien myynti toiminnan harjoittamisen jatkamiseksi voi johtaa

parempaan lopputulokseen kuin omaisuuserien kunkin osatekijän myynti yksittäin, koska konkurssissa olevan yrityksen kaikkien omaisuuserien myynti mahdollistaa aineettomien tekijöiden – kuten sillä markkinoilla olevan maineen – realisoinnin ja näin ollen sen, että ostaja, joka on kiinnostunut kehittämään toimintaa asianomaisella alalla, välttää ponnistelut, kustannukset ja vaikeudet, joita täysin uuden yrityksen perustaminen edellyttää.

221 Tässä tilanteessa on kohtuullista odottaa, että kantaja selittää, miksi tämän asian olosuhteissa oli pois suljettua, että toinen yksikkö ostaisi sen yritystoiminnan, varsinkin kun se oli itse väittänyt, että se oli kunnioitettu kilpailija markkinoilla. Kantaja kuitenkin tyytyy huomauttamaan, että sen toiminnan jatkaminen riippuu ”velkojatoimikunnan” lausunnosta ja että velkojat katsoivat, ”että [oli] kannattavampaa myydä yhtiön omaisuuserät kuin pitää se toiminnassa - - tuotantolaitokset suljettaisiin - - ja toiminnan aloittaminen uudelleen olisi poikkeuksellisen raskas taakka sekä taloudellisesti että teknisesti”, joten ”olisi kohtuullista odottaa, ettei ainakaan osa omaisuuseristä ja tuotantolaitoksista kiinnostaisi ketään, minkä vuoksi ne menettäisivät kokonaan nykyarvonsa”.

222 Kantaja esittää tästä myös asiantuntijakertomuksen, jonka mukaan sen tuotantotoiminta voitaisiin päättää 10–18 viikon kuluessa sen työntekijöiden turvallisuuden vaarantumatta mutta laitoksiin jäävillä aineilla olisi ”huomattava vaikutus” ympäristöön ja asiantuntijoiden olisi toteutettava kyseisten laitosten purkaminen, jonka kestoa ja kustannuksia olisi vaikea arvioida.

223 On todettava, että kantajan perustelut, jotka esitetään tiivistetysti kahdessa edellisessä kohdassa, ovat puutteelliset ja jopa ristiriitaiset. Kantajan esittämät argumentit sekä asiantuntijakertomus antavat ymmärtää, että sen omaisuuserien myyminen toiminnan harjoittamisen jatkamiseksi olisi parempi ratkaisu myös sen velkojille. Kantaja ei kuitenkaan selitä, millä perusteella velkojatoimikunta voisi katsoa näistä seikoista huolimatta, että sen omaisuuserien myyminen ja tuotannon lopettaminen olisi kannattavampaa.

224 Saneerausmenettelystä on todettava, että komissio toisti vastineessaan argumentin, joka esitettiin jo välitoimimenettelyssä. Edellä 5 kohdassa mainitussa asiassa Novácke chemické závody vastaan komissio annetusta määräyksestä (25 ja 49 kohta) ilmenee kuitenkin, että saneerausmenettely on aloitettava ennen konkurssiin julistamista. Tästä seuraa, että tämä argumentti koskee kysymystä siitä, miten konkurssiin julistaminen voidaan välttää, eikä tällaisen julistamisen seurauksia. Se on näin ollen myös merkityksetön (ks. myös edellä 218 kohta). Vastauksena tähän argumenttiin kantaja tyytyy joka tapauksessa vetoamaan siihen, että tietyt sen velkojista voivat antaa suostumuksensa saneeraussuunnitelmaan vain, jos se oli valtiontukialan sääntöjen mukainen, selittämättä, miksi olisi pois suljettua, että suunnitelma olisi kyseisten sääntöjen mukainen. Muutoin se toistaa epämääräiset väitteet, joita ei ole tuettu ja joiden mukaan siihen, että kolmas osapuoli ostaisi sen osakkeet tai yrityksen, ”ei ollut huomattavaa mielenkiintoa”.

225 Kaiken edellä esitetyn perusteella on todettava, että kantaja ei ole onnistunut osoittamaan, että siihen, että komissio kieltäytyi ottamasta riidanalaisessa päätöksessä huomioon sen suuntaviivojen 35 kohdassa tarkoitettua maksukyvyttömyyttä, liittyi virhe.

226 Kantajan vastaus unionin yleisen tuomioistuimen asianosaisille prosessinjohtotoimien yhteydessä esittämään kysymykseen, jossa näitä kehotettiin täydentämään tätä kanneperustetta koskevia perustelujaan muun muassa kantajan omaisuuserien myyntimahdollisuuksista ja toiminnan harjoittamisen jatkamisesta, vahvistaa tämän päätelmän.

227 Kantaja nimittäin vahvisti, että 16.1.2012 konkurssimenettelyn yhteydessä kaikki sen omaisuuserät myytiin velvoitteitta lukuun ottamatta niitä, joista sovittiin sen konkurssiin julistamisen jälkeen, 2,2 miljoonan euron hinnasta, jonka se luokitteli ”mitättömäksi”. Kantajan mukaan se, että kyseinen hinta edustaa vain murto-osaa sille määrätystä sakosta, vahvistaa sen omaisuuserien muuttumisen täysin arvottomiksi.

228 Riippumatta siitä, olisiko kantajan kaikki omaisuuserät voitu myydä lopulta saatua kalliimmalla, lopullisesta hinnasta on todettava, että kyse ei voi missään tapauksessa olla kyseisten omaisuuserien muuttumisesta täysin arvottomiksi. Kantaja ei nimittäin mitenkään osoita, että kaikkien sen omaisuuserien myynti ja yrityksen toiminnan jatkaminen oli epätodennäköistä tai jopa mahdotonta, vaan se päinvastoin vahvistaa, että tällainen myynti todella tapahtui.

229 On näin ollen katsottava, että komissio totesi perustellusti, etteivät ennakkoedellytykset suuntaviivojen 35 kohdan mahdolliselle soveltamiselle täyttyneet kantajan tapauksessa, ja unionin yleisen tuomioistuimen on sillä olevaa täyttä harkintavaltaa käyttäen joka tapauksessa todettava, että kantajan tämän kanneperusteen yhteydessä esittämien perustelujen vuoksi määrättyä sakkoa ei ole perusteltua kumota eikä sen määrää alentaa vaan se on päinvastoin pysytettävä. Toinen kanneperuste on näin ollen hylättävä.

EY 3 artiklan 1 kohdan g alakohdan rikkomista koskeva kolmas kanneperuste

230 Kolmannella kanneperusteellaan kantaja väittää, että kun riidanalaisessa päätöksessä määrätään sille liiallinen sakko, sillä voidaan vääristää kilpailua kalsiumkarbidimarkkinoilla tai poistaa se ja rikkoa näin ollen EY 3 artiklan 1 kohdan g alakohtaa. Kantaja tukeutuu asiassa 6/72, Europemballage ja Continental Can vastaan komissio, 21.2.1973 annettuun tuomioon (Kok., s. 215, Kok. Ep. II, s. 89, 23 ja 24 kohta) ja väittää, että kyseisen määräyksen perusteella on kiellettyä panna täytäntöön kilpailuoikeuden säännöksiä, jotka johtavat kilpailun vääristymiseen tai sen poistumiseen, vaikka siitä ei suoraan määrättäisi seuraamuksia unionin oikeudessa. Se katsoo, että kyseinen määräys ei sido yksinomaan yrityksiä vaan myös unionin toimielimiä ja että näin ollen on niin, että jos unionin toimielin toteuttaa toimenpiteen, jolla vääristetään kilpailua tai poistetaan se, se rikkoo kyseistä määräystä, vaikkei se rikkoisi mitään muuta unionin oikeuden sääntöä.

231 Kantaja toistaa tämän kanneperusteen yhteydessä väitteen, joka esitettiin jo toisen kanneperusteen yhteydessä ja jonka mukaan sille määrätyn sakon seurauksena olisi sen julistaminen konkurssiin ja sen lähtö asianomaisilta markkinoilta. Se toteaa myös viitaten riidanalaiseen päätökseen perustuviin konkreettisiin tietoihin ja tukeutuen kilpailuviranomaisten – myös komission – käyttämään Herfindahlin-Hirschmanin indeksiin keskittymisen määrän arvioimiseksi tietyillä markkinoilla, että nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevat kalsiumkarbidijauheen ja kalsiumkarbidigranulaatin markkinat olivat jo erittäin keskittyneet. Se väittää näin ollen, että koska se on yksi tärkeimmistä kilpailijoista kyseisillä markkinoilla, sen poistamisen seuraus on todennäköisempi koordinaatio muiden kilpailijoiden välillä niille määrätyistä seuraamuksista huolimatta. Kartellin muut osallistujat todennäköisesti jakavat uudelleen sen markkinaosuudet, mikä johtaa lisääntyneeseen keskittymiseen ja loppujen lopuksi kilpailun poistamiseen kyseisiltä markkinoilta.

232 Kantaja mainitsee erityisesti sen mahdollisuuden, että Akzo Nobel saisi sen markkinaosuudet, ja väittää, että Herfindahlin-Hirschmanin indeksi nousisi tässä tapauksessa huomattavasti. Tämä mahdollisuus havainnollistaa sen mukaan ”absurdia ja kohtuutonta lopputulosta”, johon ”kilpailuoikeuden sääntöjen mekaaninen ja epäpätevä” soveltaminen voi johtaa. Akzo Nobel, joka on ”talouden jättiläinen”, jolla kantajan mukaan on jo huomattavat markkinaosuudet asianomaisilla markkinoilla, jolle on jo määrätty seuraamuksia sen muihin kartelleihin osallistumisesta ja joka oli kyseessä olevan kartellin aktiivinen jäsen, hyötyisi loppujen lopuksi riidanalaisesta päätöksestä, koska paitsi että se olisi saanut sakkoimmuniteetin se saisi myös kantajan asiakkaat. Kantajan mukaan tällainen lopputulos on ilmeisen ristiriidassa paitsi kilpailuoikeuden tavoitteiden myös keskeisten kohtuullisuusperiaatteiden kanssa.

233 Näitä perusteluja ei voida hyväksyä.

234 Ensinnäkin EY 3 artiklan 1 kohdan g alakohdan rikkomista koskeva argumentti on hylättävä.

235 Kuten todettiin edellä 230 kohdassa mainitussa asiassa Europemballage ja Continental Can vastaan komissio annetussa tuomiossa (23 ja 24 kohta), johon kantaja viittaa, on toki niin, että kyseisessä määräyksessä vahvistetaan tavoite, josta määrätään perustamissopimuksen useassa määräyksessä, joiden tulkinnan kannalta tämä tavoite on ratkaiseva. Koska EY 3 artiklan 1 kohdan g alakohdassa määrätään järjestelmästä, jolla taataan, että kilpailu ei vääristy yhteismarkkinoilla, siinä edellytetään sitäkin suuremmalla syyllä, että kilpailua ei poisteta. Tämä vaatimus on niin olennainen, että ilman sitä perustamissopimuksen useat määräykset menettäisivät merkityksensä. Tällä vaatimuksella asetetaan näin ollen rajat niille kilpailun rajoituksille, jotka kyseisessä perustamissopimuksessa sallitaan tietyin edellytyksin perustamissopimuksen erilaisten tavoitteiden yhteensovittamisen tarpeen vuoksi, ja jos nämä rajat ylitetään, kilpailun heikkeneminen saattaa vaarantaa yhteismarkkinoiden päämäärät.

236 Näillä seikoilla, jotka itsessään pitävät paikkansa, ei kuitenkaan ole merkitystä silloin, kun on kyse seuraamuksen määräämisestä yritykselle, joka on rikkonut kilpailusääntöjä osallistumalla yritysten väliseen sopimukseen tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan, jonka tarkoituksena tai vaikutuksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Kantaja jättää nimittäin perusteluissaan kokonaan huomiotta sen, että sen kartellin vuoksi, jolle riidanalaisella päätöksellä määrättiin seuraamuksia, kilpailu asianomaisilla markkinoilla oli vääristynyt tai jopa poistettu. Riidanalaisella päätöksellä pyritään nimenomaan korjaamaan tämä tilanne ja määräämään tarkoituksenmukaisia seuraamuksia.

237 On todettava, että se, että komissio määrää seuraamuksia todetessaan kilpailusääntöjen rikkomisen, on keino, jolla pyritään nimenomaan EY 3 artiklan 1 kohdan g alakohdassa määrättyyn tavoitteeseen, minkä vuoksi on ilmeistä, että sitä ei voida pitää kyseisen määräyksen rikkomisena. On kuitenkin niin, että suhteellisuusperiaatteen, jonka on ohjattava komission toimintaa alalla (ks. edellä 44 ja 46 kohta), mukaisesti liiallisia seuraamuksia, jotka eivät ole tarpeen halutun tavoitteen saavuttamiseksi, on vältettävä. Kantajan tämän kanneperusteen yhteydessä esittämiä perusteluja on siis tarkasteltava yksinomaan suhteellisuusperiaatteen mahdollisen loukkaamisen näkökulmasta.

238 Kun kanneperustetta tarkastellaan tästä näkökulmasta, on toiseksi todettava, että edellä 186 kohdassa mainittu vakiintunut oikeuskäytäntö, jonka mukaan komissio ei ole velvollinen ottamaan sakon suuruutta määrittäessään huomioon asianomaisen yrityksen tappiollista taloudellista tilannetta, ei tarkoita sitä, ettei se voisi näin tehdä (em. asia Carbone-Lorraine v. komissio, tuomion 314 kohta). Tarve noudattaa suhteellisuusperiaatetta voi nimittäin estää sellaisen sakon määräämisen, joka menisi pidemmälle kuin se, mikä on asianomainen seuraamus todetun rikkomisen perusteella, ja jolla vaarannettaisiin asianomaisen yrityksen olemassaolo. Tilanne on sitäkin suuremmalla syyllä tällainen, kun yrityksen häviämisellä asianomaisilta markkinoilta olisi väistämättä haitallinen vaikutus kilpailuun.

239 Kantajan perusteluissa ei kuitenkaan ole mitään, minkä perusteella voitaisiin katsoa, että sille määrätty sakko kuuluisi edellisessä kohdassa tarkoitetun esimerkkitapauksen soveltamisalaan ja että sen suuruuden määrittäminen olisi näin ollen ristiriidassa suhteellisuusperiaatteen kanssa.

240 Yhtäältä kantajan perustelut perustuvat olettamaan sitä, että kyseisen sakon määrääminen johtaa sen poistumiseen asianomaisilta markkinoilta, ja tämä olettama on virheellinen edellä toisen kanneperusteen tarkastelun yhteydessä esitetyistä syistä (ks. edellä 215–228 kohta).

241 Toisaalta jopa siinä tapauksessa, että mahdollisuus kantajan poistumisesta asianomaisilta markkinoilta hyväksytään, sen perusteluissa ei ole mitään, minkä perusteella voitaisiin katsoa, että tällaisessa tilanteessa kilpailu poistuisi kyseisiltä markkinoilta tai että se vähenisi niillä huomattavasti.

242 Tästä on todettava, että riidanalaisen päätöksen 44 perustelukappaleesta ilmenee, että kalsiumkarbidi on räjähtävä aine, minkä vuoksi sitä on sangen vaikea kuljettaa, mitä kantaja ei kiistä. Määräävän markkina-aseman tai monopolin luominen markkinoille siis aiheuttaa lisähaasteen, koska tuottajalla on oltava useita tuotantopaikkoja eri puolilla merkityksellistä aluetta, jotta se voi olla määräävässä asemassa markkinoilla.

243 Tukeakseen väitettään, jonka mukaan kantajan poistuminen asianomaisilta markkinoilta aiheuttaisi niillä sen, että kilpailua rajoitettaisiin tai se jopa poistettaisiin, se vetoaa lisäksi mahdollisuuteen siitä, että Akzo Nobel saisi sen asiakkaat. Se ei kuitenkaan selitä mitenkään, miksi on todennäköistä, että Akzo Nobel eikä jokin toinen toimija samoilla markkinoilla saisi sen asiakaskunnan.

244 Riidanalaisen päätöksen 46 perustelukappaleen taulukosta ilmenee sitä paitsi, että Akzo Nobelin kalsiumkarbidijauheen markkinaosuus oli 20–25 prosenttia ja kalsiumkarbidigranulaatin 5-10 prosenttia. Kantajan asiakaskunnan saamalla Akzo Nobel ei siis saisi missään tapauksessa monopolia näillä markkinoilla. On lisäksi todettava, että alaviitteen 80, johon riidanalaisen päätöksen 44 perustelukappaleessa viitataan, mukaan Akzo Nobel ei ollut tärkein tavarantoimittaja ”Manner-Euroopan markkinoilla”, joilla kantaja toimi. Suuri osa Akzo Nobelin markkinaosuudesta vaikuttaa saman alaviitteen mukaan nimittäin perustuvan siihen, että se oli ainoa tuottaja, joka oli sijoittautunut ”Pohjoismaiden alueelle”. Nämä seikat, joita kantaja ei kiistä, puhuvat sekä sitä mahdollisuutta vastaan, että Akzo Nobel saisi kantajan asiakaskunnan sen vetäytyessä markkinoilta, että sitä vastaan, että Akzo Nobel saisi määräävän aseman kyseisillä markkinoilla, jos se saisi kantajan asiakaskunnan.

245 Kaiken edellä esitetyn perusteella on katsottava, että kolmas kanneperuste on perusteeton ja se on hylättävä. Unionin yleinen tuomioistuin katsoo lisäksi kantajalle määrätyn sakon suuruudesta täyttä harkintavaltaansa käyttäen, että määrä on joka tapauksessa asianmukainen nyt käsiteltävässä asiassa, kun otetaan huomioon komission toteaman rikkomisen vakavuus ja kesto sekä kantajan taloudelliset resurssit. Kanne on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

246 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Lisäksi saman artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

247 Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti. Slovakian tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Novácke chemické závody a.s. vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Euroopan komission oikeudenkäyntikulut.

3) Slovakian tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Czúcz

Labucka

Gratsias

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä joulukuuta 2012.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asian tausta 2

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset 2

Oikeudellinen arviointi 4

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee suhteellisuuden ja yhdenvertaisen kohtelun yleisten periaatteiden loukkaamista sakon suuruuden määrittämisessä 4

Suuntaviivat 4

Riidanalainen päätös 5

Kantajan esittämät väitteet 7

– Alustavia huomautuksia 7

– Sakon pelotevaikutusta koskeva ensimmäinen väite 8

– Raskauttavia seikkoja koskeva toinen väite 11

– Lieventäviä seikkoja koskeva kolmas väite 13

– Almametille myönnettyä sakon määrän alennusta koskeva neljäs väite 20

– Viides väite, joka koskee sakkoa sikäli kuin se on laskettu suhteessa riidanalaisen päätöksen adressaattien kokonaisliikevaihtoihin 23

– Kuudes väite, johon vedottiin suullisessa käsittelyssä ja joka koskee huomioon otettavaa myynnin arvoa sakon perusmäärän laskennassa 26

Toinen kanneperuste, joka koskee olennaisten menettelymääräysten rikkomista, tosiseikkoja koskevaa virhettä sekä ilmeistä arviointivirhettä, koska komissio kieltäytyi ottamasta huomioon kantajan maksukyvyttömyyttä 27

Suuntaviivat 27

Riidanalainen päätös 28

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 28

EY 3 artiklan 1 kohdan g alakohdan rikkomista koskeva kolmas kanneperuste 36

Oikeudenkäyntikulut 38